150
8 28

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
150 E 25

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
150 E 25

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
150 E 25

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
150 E 25

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
150 E 25

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
150 E 25

~~32 c~~
150 E 25
CA 1037

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
150 E 25

Reſolutorium dubio-

rum circa celebrationem miſſarum occur-
rentium: per venerabilem dñm Johannẽ
de lapide doctorez Theologũ parienſem
ordinis Cartuſienſis. ex ſacrorum cano-
num probatorumqꝫ doctoꝝ ſententijs di-
ligenter collectum.

Summa dubioꝝ in hoc opere reſolutoꝝ
Clxvi:

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
150 E 25

KONINKLIJKE
BIBLIOTHEEK
'S-GRAVENHAGE

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
150 E 25

¶Summarium

¶Subſequentis operis in quo dubia circa miſſarum celebratione͂ occurrentia pertractantur diſtinctio : cũ ſummaria in ſingulis partib⁹ contentorũ expoſitione.

Totus ſequens Tractatus in decem capitula partitur

i Premittit intentione͂ collectoris cũ materia tractanda. tractãdorũq₃ numero. diſtinctione et ordine.

Capl'z — Eſt de dubijs occurrẽb⁹ circa

ij Miniſtrũ ſiue perſonam ad celebrandũ ydoneã.

iij Locũ celebrãdi ꝯueniẽte͂

iiij Tempus congruũ quo celebrari debet

v Materialia exteriora que ad ornatũ vel congruentiam celebratiõis reqrunt͂.

vi Ceremonias conſuetas ⁊ obſeruãdas in miſſa et circa eã. tã in agendis ꝙ in dicendis.

vij Materiã ad ꝯſecrãdũ aptã. pane͂. ſ. ac vinum

viij Cõſecrationis iſti⁹ ſacramẽti debitã forma₃

ix De intentõe ac rõe eoꝝ q̃ in miſſa dicuntur.

x De rõne ⁊ ſignificatõe eoꝝ q̃ in miſſa ⁊ circa eã agunt͂. cũ breui epilogo ⁊ ꝯcloſiõe h⁹ opis

¶Capitulũ primũ. ij. hab et articulos

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
150 E 25

Articu. pm[9] Premittit collectoris intentionem. materiamq; tractandam annotat.
Articu. ſcđs Per reſolutionem dubij exponit tractatuum numer. diſtinctionē atq; ordinem.

Capitulū ſecundum. v. includit articulos

Arti. i. Reſoluit vi. dubia circa miniſtrum celebraturū rōe ordinis et officij ſui executionis
Dubiū i Quis ſit miniſter ad celebrādum idone[9] quantū ad pſone conditionem. (occurrētia
ij De eo q̇ credit ſe in ſacerdotē rite eē ordinatū et tamē nō eſt ſic ordinat[9]
iij De eo q̇ p[9] miſſaz inceptā hz ɔſciam q nō ſit (rite ordinat[9]
iiij De heretico. ſciſmatico deg-dato &c. an ſcz tales poſſint conficere h̄ ſacramentū et ordinate celebrare
Dubiū v De eo q̇ p[9] miſſam inceptā recordat̄ vel percipit ſe eſſe excōicatū de q̄ pus n̄ hūit meōriā
vi De eo q̇ p[9] miſſam inceptam (aut neſciūt hz remorſum de irregularitate
Ar. ii. Reſoluit. vi. dubia q̄ incidūt circa diſpoſitiōez corporis ipſius miniſtri
j De ſacerdote muto vel puato loquela.
ij De eo q̇ hz aliquē aliū corporis defectū.
Dubiū iij De ſacerdote leproſo
iiij De patiente morbum caducum.
v De eo q̇ patit̄ fluxū ſan. vel ſeminis
vi De polluto pollutione nocturna
Ar. iii. Reſoluit x. dubia emergētia circa hitudinē mētis ipi[9] miſtri celebraturi q̄tū ad intētionē vſum rō-

i An reqrat̄ intētio miſtri. (nis culpā ꝛ grāʒ
ii Quid celebratur⁹ intendere debeat
iij Qual̄ debeat eē intētio.an .ſ.actual̄ reqrat̄.
iiij De ſacdote furioſo.lunatico. ľalia ex cā vſu
Dubiū v De ſacerdote demoniaco. (rōnis priuato
vi De eo qui eſt in peccato mortali.
vij De certitudie reqſita q̄ n̄ ſit in pctō mortali
viij De eo q̇ ſe eſtimat eē in pctō mortali. lʒ n̄ ſit.
ix De eo q̇ poſtq̄ʒ miſſaʒ incepit vľ p̄pat⁹ eſt.re
cordat̄ pcci mortal̄ de quo nō eſt cōfeſſus
x De ppetrāte pctm̄ luxurie.ꝛ ſtatim p⁹ h̄ peni
Ar iiii. Reſoluit.vii.dubia q̄ oriunt̄ cir (tēte ac ꝯfitēte
ca ieiuniū.ſobrietatē.et ſomnū miniſtri.
i De ieiunio ad miniſtrū celebraturū reqſito.
ij De recordante poſt miſſam inceptam
ſe ieiunium ſoluiſſe
iij De eo qui tranſglutiuit reliquias poſt come
ſtionem in ore relictas.
Dubiū iiij De eo q̇ gargarizādo vel os lauādo. parū aq̄
v De eo q̇ cibū vľ potū (aut viui trāſglutiuit.
tarda hora ſumptū nondū digeſſit.
vi De eo q̇ vomitū patitur vel paſſus eſt.
vij De eo qui per totam noctem non dormiuit
Arti v. Reſoluit.v.dubia circa celebrationis abſtinen
tiam eiuſdēqʒ frequentiam occurrentia.
i De omnimoda celebrationis abſtinentia
ij De celebrationis frequentia.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
150 E 25

iii De celebratione quotidiana.
Dubiū iiij De eo q̄ ad celebrationē bn̄ diſpoſitus ē.et tn̄ abſtinet ꝓpter ſacramēti reuerentiam
v De celebratione vno die pluries fienda

¶ Capitulū.iij.duos continet articulos

Arti.i. Reſoluit.v.dubia circa locum celebrādi cōem videlicet eccleſiam incidentia.
j Quis ſit loc⁹ cōis debit⁹ ⁊ ꝯueniens ad celebrādū
Dubiū ij An licite poſſit q̄s ex̄ ecclaꝫ celebrare
iij Quid agēdū ſi in aliq̄ regiōe nō inueniatur eccl'a ꝯſecta
iiij An in mari aut flumib⁹ liceat celebrare
v An in omni loco ꝯſecrato licite

Arti ij. Reſoluit.vi.dubia q̄ circa locū ꝓpriū.ſ.altare. occurrere poſſunt. poſſit celebrari
j An licite celebrari poſſit ſup aliq̄ alio q̄ȝ altari
ii De qualitate altaris.
iij De operimētis et ornatu altaris.
Dubiū iiij An ſup quolibꝫ altari ꝯſecto liceat celebrare
v De altarꝫ portatil' et ad celebrādū apti quātitate
vi De omiſſiōe alic⁹ ſuppoſitoꝝ.

¶ Capitulū.iiij.duos articulos ꝯphēdit.

Arti.i. Reſoluit.iiii.dubia occurrentia circa temp⁹ celebrandi cōe.videlicet diem.
i An indifferent' in nocte ⁊ die liceat celebrare
ij An ne in aliq̄ nocte q̄s licite poſſit celebrare.
iij An liceat an̄ iniciū diei celebrare.
Dubiū iiij De celebrante qui credit diem incepiſſe et tamen nondum incepit.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
150 E 25

Arti ij. Reſoluit .iii. dubia que offerunt circa tempꝰ cele
brandi proprium. ſcilicet horam.
j Qua hora diei celebrare liceat.
ij A quo tpe accipiēdū ſit principiū diei.
Dubiū iij De nō obſuāte tēpꝰ celebrandi debitū

¶ Capitulum. v. habet tres articulos.

Arti. i. Reſoluit. v. dubia q̄ circa veſtes et indumen-
ta ſacerdotalia inſurgunt.
j An celebraturꝰ ſpēalibꝰ dēat indui veſtibꝰ
ij Que ⁊ q̄t ſint huiōi indumēta (⁊ indumētꝫ
Dubiū iii De benedictione talium.
iiij De celebrāte abſꝫ veſtibꝰ ⁊ indumētꝫ bn̄dictꝫ
v De mundicia talium veſtium et indumen-
torum ceterorumqꝫ correquiſitorum

Ar. ij. Reſoluit. iiii. dubia que circa vaſa ad celebrandū
oportuna occurrunt.
j An ad celebradū ſpecialia req̄rant̄ vaſa
ii Que et quot ſint huiōi vaſa.
Dubiū iii De materia talium vaſorum
iiij De conſecratione et talium.

Ar. iij. Reſoluit. viii. dubia circa circūſtātias ⁊ alia exte-
i De nccāte libri miſſalis. (riora occurrētia.
ii De exigentia ignis ſiue luminis candele.
iii De oportunitate miniſtrātis ipſi celebranti.
Dubiū iiij De conditione et qualitate miniſtrantis.
v Quid ſi miniſtrās recedat de altari dimittē-
do celebrātē ſolū. et poſtea reuertatur
vi Quid ſi poſtea reuertatur
vii Quid de ſacerdote recluſo vel he-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
150 E 25

Dubiū remita et ſolitario.celebraturo.
viij Quid ſi q̄s omittat aliq̄d de ſup̄dictꝫ req̄ſitꝫ

Arti.i. Capl'm vi.tres in ſe claudit articulos.
Reſoluit.x.dubia q̄ oriunt̄ circa agenda ꝛ dicē-
i An aliquid ſpecialiter ante (da an̄ miſſam.
miſſam agendum ſit
ij De debita et ſufficienti preparatione ad
celebrandum
iij Qualiter et in quibus celebraturus ſe debe
at probare et examinare.
iiij Quanta requiratur diligentia ad predictaꝫ
examinationem
v De certitudine ſufficientis diligentie.
Dubiū vi In quo conſiſtat ſufficiēs ꝯſciētie purgatio
vij Quid ſi celebraturꝰ nō poſſit hr̄e ꝯfeſſorem
viij De ornatu conſcientie celebraturi
ix An requiratur perſolutio horarum canoni-
carum ante celebrationem.
x An preter ſupradicta ſint aliqua alia ante
miſſam dicenda vel agenda

Ar.ii. Reſoluit.xiiij.dubia circa dicenda et agē-
da in miſſa modum que dicendi atqꝫ agē
di.incidentia (ꝛ quomodo
i Que ſint in miſſa dicenda et agenda.
ii An aliquid in miſſa dici debeat quod in mi-
ſſali non continetur.
iij An v̄ba canonis ſecrete dici debeant

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
150 E 25

iiij An cetera.alta et itelligibili voce dici dẽant.
v An in memorijs debeat aliqᵱ fieri nõiatio
Dubiũ vi An ante celebrationem poſſit haberi memoria aliquorum nominatim.
vij An requirat attẽtio celebrãtis circa dicenda
viij An deuotio in celebrãte reqrat. (et agẽda
ix An celebrans debeat ſtare capite diſcoopto.
x De quo debeat fieri ablutio poſt ſumptionem ſanguinis.
xi An ſacerdos a miſſa incepta poſſit deſiſtere
xij Quid ſi ſacerdos miſſa incepta moriatur vl' in infirmitatem incidat.
Dubiũ xiij Quid ſi celebrãti ſanguis ꝑ nares erũpere
xiiij De ſacerdote omittente aliquid (incipiat vel aliqua de ſuperioribus.

Ar.iii. Reſoluit.iiij.dubia que occurrunt circa dicenda agẽda et cauenda.poſt miſſam
i An aliqua ſpecialiter ſint dicenda poſt miſſe celebrationem.
Dubiũ ij An aliqua ſint ſpecialiter agẽda poſt miſſaꝫ
iij Que ſunt poſt celebrationem cauenda.
iiij An ſtatim poſt miſſe celebrationem liceat comerede vel bibere.

¶ Capl'm vii.ſex continet articulos

Artj.i. Reſoluit ſex dubia circa panem conſecrandũ occurrentia.
i Quis ⁊ qual' debeat eſſe panis cõſecrandus

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
150 E 25

ii Quid ſi ſacerdos ꝑcipiat panē non eſſe triticium vel indebite confectum.

Dubiū iii Quid ſi panis appoſit⁹ ꝑcipiat̄ eſſe corrupt⁹

iiii Quid ſi panis ñ fuerit appoſit⁹ vel ablat⁹ ꝛc.

v Quid ſi panis ſit diſpoſit⁹ ad corruptionem

vi An in aliquo caſu ſacerdos poſſit dicere miſſam.et non conſecrare.

Ar.ij. Reſoluit.viii.dubia que incidunt circa panem conſecratum.ante ſumptionē

i An ſac̄dos panē conſecrās teneatur ſumere

ii An in tali caſu teneat̄ ſemꝑ totum ſumere.

iii Quid agendum de particulis ab hoſtia cōſecrata reſolutis.

iiij Quid agendum ſi hoſtia vel ꝑs ei⁹ ceciderit in calicem de manu celebrantis.

Dubiū v Quid ſi ceciderit hoſtia vel ꝑs ei⁹ ſuꝑ terraȝ aut lapidem vel aliud huiuſmodi.

vi Quid ſi ſacerdos tangat hoſtiam cum naſo.barba.mento aut veſte.

vii Quid ſi hoſtia ꝯſecta aliq̄ caſu fueīt amota

viij Quid ſi corp⁹ xp̄i ap (de altari et amiſſa pareat ſub ſpē carnis vel pueri.

Ar.iii. Reſoluit.vii.dubia circa corpus chriſti poſt ſumptionem.occurrentia

i Quid ſi in ſumptione ſanguinis remaneat pars hoſtie infundo calicis

ij Quid ſi poſt ſumptionē ſanguinis reperiātur particule de hoſtia reſolute.

iij Quid ſi poſt ſumptionē ſanguinis reperia-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
150 E 25

Dubiū tur ſuper altari hoſtia aliqua integra
iiij Quid agendū ſi celebrans ſtatim pꝰ ſump-
tionem corporis xp̄i patiať vomitum
v Quid ſi quis poſt ſumptionem ſtatim
emittat per ſeceſſum.
vi Quid ſi hoſtia conſecrata et reſeruata inue-
niatur putrefacta aut corrupta
vij Quid ſi hoſtia conſecrata comeſta fuerit a
Ar·iiii. mure vel alio animali.
Reſoluit.xiiij. dubia que ſe ingerunt circa vinuꝫ
priuſquam conſecretur.
i Quot ⁊ q̄le debeat eſſe vinū conſecrandum
ii Quid ſi loco vini aliꝰ liq̄r fuerit poſitꝰ in ca-
iii Quid ſi impoſitū fuerit vinū corrup (licē.
iiij Quid ſi ex negligentia nichil in (ruptum
calicem poſitum fuerit.
v Quid ſi vinum calici impoſitum ſit diſpoſi
tum ad corruptionem.
Dubiū vi An in muſto poſſit cōfici hoc ſacramentum
vij An vue integre permiſceri poſſint vino con
viij An ꝯfici poſſit hoc ſacramentū (ſecrando
in nectare vel vino ꝯdito.
ix An poſſit cōfici in vino puro ſine
permixtione aque.
x Que et q̄lis debeat eſſe aq̄ vino ꝑmiſcenda
xi De quantitate aque permiſcende.
xij An ſufficiat ꝙ aq̄ vino ꝑmiſceať in dolio
xiij An liceat celebranti non conſecrare vinum
facta prius conſecratione panis

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
150 E 25

xiiij Quid ſi vinum dum conſecrari debet dep-
hendatur congelatum.
Arti.v. Reſoluit viii.dubia circa vinum conſecratū
ante ſumptionem.incidentia.
i Quid ſi celebrans poſt conſecrationem per
cipiat aquā nō fuiſſe vino admixtam.
ij An celebrās teneatur ſp ſumere vinum cō
ſecratum ſiue ſanguinē chriſti.
iii Quid ſi ſacerdos aliqͣs non poſſit ſumere vi
nū et ita neqz ſanguinem.
iiij Quid ſi cū ſumi dz ſanguis.ſpēs vini ſit cō-
Dubiū v Quid ſi aranea muſca vel aliud (gelata
huiōi.ceciderit in ſanguinem.
vi Quid ſi ante ſumptionem celebrans perci-
piat venenum eſſe immiſſum.
vii Quid ſi ſanguis in parte fuerit effuſus.aut
de calice ſtillauerit
Ar.vi. viij Quid ſi ſanguis ex toto fuerit effuſus.
Reſoluit vi.dubia que circa ſanguinem poſt
eius ſumptionem occurrunt.
i Quid ſi ſarerdos poſt ſumptionem ſangui-
nis percipiat aliquā guttam adherere calici.
ij Quid ſi huiōi guttā pcipiat adherere caſule
iij De ablutōe digitoꝝ (manipulo.t alíi huiōi
facíēda ſup calicē pꝰ ſanguinis ſumptionem
iiij De eo qͣ pꝰ ſumptionē corporis vel ſanguinis
xpi.vrget ſputo vel tuſſi vel ſcreatione.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
150 E 25

v De patiente vomitū poſt ſanguinis ſump⸗
tionem vel emittente ꝑ ſeceſſum.
vi Quid ſi ſacerdos poſt ſumptionem ſangui⸗
nis deprehendat venenum aut aial venoſuꝫ
fuiſſe in calice.
Arti.i. Capl'm octauū.ij.complectitur articulos
Reſoluit.xvi.dubia circa formā ꝯſecratōis pa
nis emergentia
i Que ſit ſufficiens et
debita forma ꝯſecrationis panis.
ii An hec cōiunctio Eñ ſit de ſubſtātia forme
iij An ſacerdos proferens ſolū v̄ba ꝯſecratiōis
ſuper panem aptum.conſecret illum
iiij An ꝑ illa v̄ba in aliud idioma mutata.fiat
Dubiū v An ſacdos addēdo aliq̄ alia v̄ba ꝯſecratio
ad predictam formam.conſecret
vj An diminuens vel ſubtrahens aliquid de
predicta forma conſecret.
vij An incōgrue ꝓferēs v̄ba cōſecr̄tiōis cōſecret
viij An faciens trāſpoſitionem v̄boꝝ.conſecret
ix An faciens interuallum in prolatione
verborum conſecret.
x Quid ſi celebrans non recolat ſe
dixiſſe verba conſecrationis.aut
aliqua aliqua que dici debent
xi An ſacerdos per illam formam poſſit conſe⸗
crare panem abſentem.
Dubiū xij An poſſit conſecrare omnem panem p̄nteꝫ
in quacūqꝫ quantitate fuerit.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
150 E 25

xiij An ſacerdos ꝟba ꝯſecratõis ꝓferendo. cõſecret omnẽ panem ſup altari exiſtentẽ.

xiiij An pluribus hoſtijs appoſitis. et ſacerdote intentionem ſuam in prolatione verborum ſolum ad illam dirigẽte quam manu tenet. omnes conſecrentur

xv Quid ſi ſacerdos intendat conſecrare ſoluꝫ centum hoſtias. et appoſite ſint plures vel paucio res.

xvi Quid ſi appoſite ſint multe hoſtie. et ſacerdos intẽdat ſolũ aliquas illaꝝ conſecrare.

Arti.ii. Reſoluit.iii.dubia que incidũt circa formam cõſecrationis vini.

i Que ſit ſufficiens et debita forma conſecrationis vini.

Dubiũ ij An omnia verba in illa forma poſita.ſint de ſubſtantia forme.

iii De ſignificatione huius dictionis calix in forma predicta.

¶ Caplm nonũ ſex in ſe tenet articulos.

Arti.i. Premittit diuiſionem totius miſſe in.v.ptes principales In quarũ
i ſit Prepatio
ij Oblatio
iij Conſecratio
iiij Sumptio
v Grarũactio

ij Primam
iij Secundam

Summarium

Arti.
iiij Subdiuidit partem Terciā — Et exponit intētionē ac rōnē eoꝝ que in ipſa dicuntur
v Subdiuidit partem Quartā — Et exponit intētionē ac rōnē eoꝝ que in ipſa dicuntur
vi Subdiuidit partem Quintā — Et exponit intētionē ac rōnē eoꝝ que in ipſa dicuntur

¶ Capłm.x.habet articulos.xij.

i Enumerat.x.generalia q̄ in miſſa preſertim ſolemni et circa eā agunt̄.q̄rū

i Lotio
ij Thurificatio
iii Altaris oſculatio
iiij Sacdotꝫ ꝯſio ꝛ ſalutatio
v Geſt⁹ variatio
vi Iterata crucꝫ ſig̃tio.
vij Hoſtie fractio
viii ptꝭ hoſtie i celicē miſſio
ix Oſcl̃i pacꝫdatio
x Vini nō ꝯſec̃ti ſūp⁹

Arti.
ij Declarat rōnem et ꝑcatōem primi
iij Declarat rōnem et ꝑcatōem ij
iiij Declarat rōnem et ꝑcatōem iij
v Declarat rōnem et ꝑcatōem iiii
vi Declarat rōnem et ꝑcatōem v
vii Declarat rōnem et ꝑcatōem vi
viij Declarat rōnem et ꝑcatōem vii
ix Declarat rōnem et ꝑcatōem viij
x Declarat rōnem et ꝑcatōem ix
xi Declarat rōnem et ꝑcatōem x
xij Continet breuem epilogum.cum concluſione huius operis.

¶ Finis Summarij

¶ Incipit tractatus dubiorũ ac difficultatũ circa officium miſſe ⁊ ad ea q̃ ad debitam eiuſdẽ celebrationem exiguntur frequentius occurrentium. iuxta ſacrorum canonum cõſtitutiones. ꝓbatorumqꝫ doctoruꝫ firmiores atqꝫ tutiores ſententias. reſolutorius.

Capittulum primum De intentione collectoris: et materia tractanda. tractandorumqꝫ numero. diſtinctione atqꝫ ordine. duos continens articulos.

Articu. i. Premittens prefationem. intentum tractandaqꝫ exponentem

¶ Prefatio

Officium quanto maius ⁊ dignius eſt tanto cum maiori cura. ſolliſitudine atqꝫ diligentia exercendum eſt. Grauius em̃ quis delinquit ſi exequẽdo circa hoc negligentiam. defectũ. vel errorem aliquẽ admiſerit. Inter omnia autẽ officia humane facultati ꝯmiſſa. nõ eſt aliqđ maius. dignius aut difficilius. q̃ꝫ debita miſſarũ celebratio. In qua ſacramentũ precioſiſſimi corpis ⁊ ſan

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
150 E 25

guinis Jheſu chriſti redēptoris noſtri ꝯſecratur imolatur et ſumit̄. Sacro canone atteſtāte. Nō modica inquit res eſt. vnā miſſam facere. Et valde felix eſt. qui vnā digne celebrare poteſt. Reſtat igitur vt nuſq̄ cū grauiori periculo peccet. q̄ ſi in executione hui⁹ digniſſimi officij negligentia vel error cōmittatur. Eapropter vt ſacerdotes ſimplices qui noticiā canonum nō hn̄t. neq₃ ſemꝑ facilē recurſuz ad ſuperiores ſuos aut ad viros doctos habere poſſunt. meli⁹ cauere valeāt ne circa maximum iſtud myſterium deficiant vel errent. Et vbi aliqđ hoꝝ contigerit. debitis remedijs emendare ſciāt. valde vtile atq₃ neceſſariuz fore iudicauimus. vt circa hec oportuna eis tradat̄ inſtructio. Quod vt lucidius fiat. circa ſingula que ad debitam miſſe celebrationē exigunt̄. dubia freq̄ntius occurrentia mouebunt̄ Ex quorum reſolutionibus. cōgrua ipſis defectibus et erroribus remedia atq₃ cautele poterunt adhiberi.

De ꝯſectio. di. i. c. Sufficit.

Arti. ii i

Numerum. diſtinctionē et ordinem tractādoꝝ. ꝑ dubij reſolutionem prenotans.

Ad prenoticiam tractandorum premittitur hoc dubium.

Dubiū

Quot et q̄ ad debitā ac ordinatā digniſſimi ſacri euchariſtie ⁊ miſſe celebrationē req̄rāt̄

i Miniſter ſiue ſacerdos ad celebrandum idoneus

ii Locus celebrādi ꝯueniens.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
150 E 25

iij Tẽp⁹ cẽlebrãdi congruũ
iiij Materialia ad ornatũ vl ↄgruentiã celebrationis oportuna. vt veſtes. vaſa et cetera huiuſmodi.

Solu. Cui⁹ ſolutio eſt Q₃ ſunt nouem gñalia. ad q̄ oia nccãria reduci pñt

v Ceremonie indicendis ꝛ agendis conſuete.
vi Materia ad ↄſecrãdũ apta. ſcȝ panis et vinũ
vij Forma conſecrationis vtriuſqȝ debita.
viij Noticia intẽtõis ac rõis eoꝝ q̄ in miſſa dicuntur
ix Intelligentia rõis ꝛ ſignificationis eoꝝ q̄ in miſſa ꝛ circa eam aguntur

¶ Circa hec. que dubia ac difficultates ſepius obuient ſacerdotib⁹ miſſas celebraturis aut celebrãtib⁹. per. ix. ſequẽtia capitula illucidabitur.

¶ Capitulũ ſecundũ de dubijs occurrẽtibus circa miniſtrũ ſiue perſonam ad celebrãdũ idoneam quinqȝ includẽs articulos

Arti. i. Sex dubia reſoluens circa miniſtrum celebraturum ratione ordinis et officij ſui executionis occurrentia.

i Quis ſit miniſter idone⁹ ad celebrãdũ ꝛ cõficiendũ ſiue ↄſecrãdũ corp⁹ ꝛ ſanguinẽ xpi.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
150 E 25

Soluº Solus ſacerdos rite ordinatus.

ij Utrum ille qui credit ſe rite eſſe ordinatuꝫ et tamen nō eſt rite ordinatus. conficiat hoc ſacramentum.

Soluº De hoc nō habetur certitudo. pie tñ̄ credi pt̄ ꝙ cōficiat virtute eccl'e. ⁊ ꝙ ſummꝰ ſacerdos ſuppleat defectū. ⁊ ꝙ non permittat periculum imminere eccleſie et eam decipi

Dubiū iii Quid agendum Si quis poſt inceptam miſſam habeat conſcientiam ꝙ non ſit ſacerdos rite ordinatus.

Soluº Si hoc contingat ante conſecrationem. tunc dimittat miſſam imperfectam. aut conſcientiam deponat.

Si poſt ꝯſecrationē ꝓcedat. et poſtea ſuperiorem ſuū accedat ⁊ caſum ei exponat.

Dubiū iiij Utꝝ hereticꝰ. ſciſmaticꝰ. degradatus. infamis. irregularis. excō̄catus. interdictꝰ. vel ſuſpenſus. poſſit conficere hoc ſacramentum. et ordinate celebrare.

Solu. Quilibet iſtoꝝ poteſt conficere. ſed nō debet. qꝛ conficiendo peccat Et ita nullus ipſorum poteſt ordinate celebrare

v Quid agendum ſit. ſi quis poſt miſſam inceptam recordet̄ ſe eſſe excōicatum. de quo prius non habuit memoriam.

Solu. Si contingat hoc ante conſecrationem tutius eſt vt miſſam deſe-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
150 E 25

rat. niſi graue ſcandalũ timeatur.
Si vero poſt conſecrationem. aſſumat propoſitum humiliter petendi abſolutionem et ſatiſfaciendi. et procedat in miſſe celebratõe

vi Quid agendum ſi quis poſt miſſam inceptam hẽat remorſum de irregularitate.

Solu. Si fiat ante ꝯſecrationem tutius eſt ꝙ miſſam deſerat. Si poſt conſecrationem. doleat et proponat atqꝫ conetur facere quod in ſe eſt et procedat.

Ar. ij. Reſoluens vi. dubia que incidunt circa diſpoſitionem corporis ipſius miniſtri.

i Utrum ſacerdos mutus vel loquela priuatus poſſit conſecrare ſeu conficere hoc ſacramentum.

Solu. Non. Oportet em̃ conficientem habere facultatem ſermonis ſiue loquele. quaꝫ ſi amiſerit poſt ſuſceptum ordinem. conficere non poteſt verba conſecrationis et alia proferenda vel dicenda dicere.

ij Utrum habens aliquem alium defectum in corpore. poſſit miſſam celebrare.

Si hꝫ aliquẽ defectũ q̇ reddit eũ inhabilẽ aut impotentẽ ad dicẽdũ vel faciendũ ea q̃ ad debitã celebrationẽ exigunt. vt puta ſi careat viſu. vł digitꝫ q̇bꝰ tractare leuare vł frangi dꝫ hoſtia. Vel ſi hꝫ aliũ defectũ notabilem. qui ſecundũ iudiciũ p̄lati ſui ordinarij generet ſcandalum ſi celebret. nõ po-

teſt celebꝛare. Quis poſſit alia que ſunt ſacerdota
lis oꝛdinis exercere miſſam.

Solu. iij Utrum lepꝛoſus poſſit celebꝛare miſſam
Si non ſit factus impotens per coꝛroſionē
membꝛoꝛum poteſt celebꝛare in occulto.
Coꝛam alijs tamen lepꝛoſis poteſt etiam in
publico celebꝛare.

Dubiū iiij Utrū paciēs moꝛbū caducū poſſit celebꝛare

Solu. Si cadat freq̄nter. vel emittat ſpumā aut vo
cē ꝯfuſam nō pt. Si vero raro cadat nec emit
tat ſpumā ꝛc. pt dūmō hēat coadiutoꝛē ſacer

v Utꝝ patiēti fluxū ſanguinis vel (dotem
ſeminis liceat celebꝛare.

Solu. Licet. niſi aliud impedimentum obſtet
Si quis talem fluxum ſanguinis patiatur.
vt ſuſcepta in ſtomachum ſtatim per ſeceſ
ſum emittat. celebꝛare non debet.

vj Utꝝ pollutꝰ pollutiōe nocturna. poſſit licite (celebꝛare

Soluꝰ Pollutio nocturna Quis ſm ſe
ꝯſiderata nō ſit pctm̄ ex eo ꝙ abſqȝ vſu libe
ri arbitrij cōtingit. tn̄ rōne ſue cauſe hȝ qn̄qȝ
pctm̄ annexū. cꝰ eſt effectꝰ vel ſignū. Jō pri
mo ꝯſiderāda eſt pollutōis nocturne cauſa.
Que triplex eſſe poteſt.

¶ Prima eſt extrinſeca ſpūalis ſcȝ demonū
illuſio. que qn̄qȝ ꝓuenit ex p̄cedēti negligen
tia p̄pationis ad deuotionē p̄ſertim cū quis
ad doꝛmiēdū accedit. q̄pt eē pctm̄ vel moꝛta

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
150 E 25

le vel veniale. Qñqȝ vero ꝑuenit ex ſola neq̄ tia demonum volentiuȝ impedire hōiem a ſumptione hui⁹ ſacramēti. ¶ Scda cauſa ē intrinſeca ſpūalis. ſcȝ cogitatio precedēs laſci ua. que qñqȝ eſt ex cōcupiſcentia et delectati one. vbi ſi aſſit cōſenſus. erit pctm̄ mortale. Si autē deſit. erit veniale. Quādoqȝ aūt po teſt eſſe ſine omni pctō vt cū aliqs cauſa lec tionis vel diſputatōis cogitur de talib⁹ cogi tare. Et ſi hoc fiat ſine cōcupiſcētia ⁊ delecta tione. nō erit cogitatio immūda. ſed honeſta ex qua tn̄ pollutio ſequi poteſt. ¶ Tercia cā eſt intrinſeca et corꝑalis. videlicet ſuꝑfluitas vl' debilitas nature. aut ſuꝑfluitas cibi vl' po t⁹. q̄ qñqȝ eſt cū pctō vl' mortali vl' veniali. vt cū ꝑuenit ex ſuꝑfluitate cibi vel pot⁹ Qñqȝ aūt eſt ſine pctō. vt cū ꝑuenit. ex infirmitate nature. ¶ Si igit̄ pollutio ex aliqua dictaꝝ cāꝝ ꝯtingat ꝑut eſt cū pctō mortali. n̄ lȝ pol luto celebrare niſi p⁹ viginti q̄tuor horas Si vero accidat ex aliq̄ illaꝝ cāꝝ ſm q̄ ē ſine pctō vel ſolū cū veniali pctō p̄t pollut⁹ licite cele brare. ¶ Verūtn̄ ſi ꝑp̄t reuerentiā abſtineat laudā dus ē. niſi neceſſitas vl' vitatio ſcādali vrgeat Ve rū q̄r nō ſꝑ de facili pōt ꝑcipi ex quali cā ꝑueniat. Ideo in dubio tuti⁹ eſt abſtinere. niſi vrgēs neceſ ſitas incumbat. vel deuotio ſpecialis inſtiget aut alias nulla indiſpoſitio debite reuerentie obuiās

aſſit ¶ Ita ſciendum videtur de pollutione nocturna. ſiue in ſomno ſiue in vigilia finia tur. Niſi quis poſt euigilationem habeat cō ſenſu deliberato complacentiam in delecta= tione. et precipue cum appetitu futuri opis in quo caſu tutius abſtinetur.

Arti. iij. Reſoluēs .x. dubia emergētia circa habitudi nem mētis ipſi⁹ miſtri celebraturi. quātū ad intentionē. vſum rōnis. culpam et gratiam.

i Utrū ad ꝯficiendū hoc ſacramentū et cele= brandum requiratur intentio miniſtri.

Solu. Cum ad pfertionē cuiuſlibet ſacri reqrat intē= tio miſtri. eo ꝙ pfectio illa ſit p actū hūanū a volūtate ꝓcedētē. q̄ p intētionē detiat ⁊ ſpe= cificat ꝯſtat ꝙ maxie ad ꝯficiēdū ⁊ celebrādū h̄ excellētiſſimū ſacrm̄ exigit intentio miſtri Vn̄ ⁊ q̄dā glo. ſup Math. dt. Quātū intēdis tm̄ fac. Que dēat eē intētio ſacdot. ſiue q̄d debeat intēdere ſacerdos ꝯſecrare volens.

Solu⁹ In omnibus ſacerdos debet intentionē ſu= am ꝯformare intētioni eccleſie. hoc ē. ꝙ intē dat illud facere qd̄ eccleſia intendit et facit. cuius ipſe in huiōi eſt miniſter. Intendit āt eccleſia facere quod chriſtus fecit. Criſt⁹ vo

Dubiū trāſſubſtantiauit panē in corp⁹ ſuū et vinū in ſanguinē p vba conſecratiōis. hoc etiam debet intendere ſacerdos

iij Qualis intentio circa prolationem ver=

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
150 E 25

boꝝ ꝯſecratiōis neceſſario requirat̃. An .ſ.ſꝫ actualis exigatur. vel aliqua alia ſufficiat.

Solu. Intentio actualis nō neceſſario reqrit̃. Intētio autē ꝟtualis ſemꝑ neceſſaria eſt. Dicit̃ autē intentio ꝟtualis. cū quis pri⁹ habuit actualem intētionē cōſecrādi. et ex illa motus eſt ad ꝯſecrandū. poſito ꝙ actualiter non cogitet qñ verba cōſecrationis ꝓfert. virtualiter em̄ manet intentio prima. et hoc ſufficit. niſi cōtraria intētio ſubſequat̃. ¶ Verūptamen ſtudioſe curare debet ſacerdos vt etiam actualem intentionez adhibeat. alioquin timendū eſt ꝙ a pctō non excuſetur.

iiij Utrū ſacerdos furioſus. lunatic⁹. vel alia ex cauſa vſu rōnis priuatus. poſſit cōficere hoc ſacramentum et licite celebrare

Solu. Quia ad conſecrationem huius ſacramenti requiritur intentio miniſtri. vt circa reſolutionem primi dubij huius articuli patet. exigitur etiam ad celebrationem deuotio et ſuiipſius examinatio. vt infra dicetur. Ideo ſi quis ita vſu rationis quacūqz ex cauſa ſit priuatus vt nunꝙ̄ hec habere poſſit, neqz cōficere poteſt neqz celebrare. Si vero raro vſu rōnis priuetur et illo frequenter vtatur neqz obſtet aliud impedimentuz conficere quidem poteſt eoipſo et celebrare. dūmodo habeat coadiutorem ſacerdotem.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
150 E 25

Dubiū .v Utrum demoniacus poſſit celebrare
Solu. Si fuerit ex toto liberatus.pōt celebrare.ali
as nō poteſt. qđ per experimentiā ꝓbari pōt
¶ Eſt autem tēpus ꝓbationis arbitrarium
iuxta diſcretionē prelati.penſatis circūſtan-
tijs pſone vel dignitatis vel alijs huiuſmodi

Dubiū vi Utrū exiſtens in peccato mortali poſſit con-
ficere hoc ſacramentū.⁊ licite celebrare.
Solu. Conficere poteſt.ſed non debet. qꝛ ꝯſecrādo
peccat mortaliter.Vñ ⁊ cū celebrat.duo pctā
mortalia diſtincta ꝯmittit. Unū.qꝛ indigne
conſecrat.Aliud.quia indigne ſumit.

vij Utrum celebraturus teneatur eſſe certus.
ꝙ non ſit in peccato mortali
Solu. Triplex inuenitur certitudo Quedam ſupna
turalis.queꝑ ſolam diuiuā reuelationē ha-
bet̄.et talis hic nō requirit̄. ¶ Alia eſt natu-
ralis.qua quisꝑ ſenſum vel intellectū euidē
ter certus eſt de aliquo.⁊ illa etiā hic non eſt
neceſſaria. ¶ Tercia ē moralis ſiue ciuilis q̄
nec habet̄ ex reuelatione diuina . nec ex eui-
dētia rei. ſed ex probabilibus cōiecturis ma-
gis ad vnā partē q̄ȝ ad alterā inclinātibꝰ.⁊ad
iſtā tenet̄ celebraturꝰ in ꝓpoſito dubio.vt vi
delȝ pꝰ diligētē et ſufficiētē ꝯſcie diſcuſſionē.
de qua infra caplo.vi.articulo jº tractabitur
certꝰ ſit modo p̄dicto . ſe non eſſe in peccato
mortali.et hec certitudo hic etiā ſufficit.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
150 E 25

Dubiū viij Quid ſentiendum de eo qui licet non ſit in
peccato mortali.tamen ſecundū conſcienti-
am ſcrupuloſam eſtimat ſe eſſe.
Solu. Talis debet vel conſcientiā ſcrupuloſam de
ponere.vel a celebratione abſtinere.
ix Quid agendū Si ſacerdos poſtquā vel miſ
ſam incepit vel ad incipiēdū eſt p̄ꝑat⁹.recor-
det̃ peccati mortalis de quo nō eſt confeſſus
Solu. Debꝫ penitere cū ꝓpoſito ꝯfitēdi ⁊ ſatiſfaciēdi
et ſi habere poſſit ꝯfeſſorē.ſtatim ꝯfiteat̃. Ni
ſi hoc abſqꝫ graui ſcandalo fieri non poſſit.
Dubiū x Utrum perpetrans peccatum luxurie et
ſtatim poſt hoc penitens et confitens . poſſit
licite eodem die celebrare.
Solu. Non licet.ſed abſtinere debet ad minus per
vigintiquatuor horas.vt ſup̄ dictū eſt.articu
lo.ij.de polluto pollutione nocturna.
Ar.iiij Reſoluēs.vij.dubia.q̄ occurrūt circa ieiuniū
Dubiū i ſobrietatem ⁊ ſomnum miniſtri celebraturi
Utꝝ ſac̃dos nō ieiun⁹ poſſit ꝯficē ⁊ celebraē
Solu. Duplex ē ieiuniū.Vnū ē eccl̃e.quo.ſ.q̇s vnā cō
meſtionē vni⁹ diei nō trāſgredit̃.et h̄ nō ſol-
uit̃ ꝑ ſumptionē medicine vel alioꝝ q̄ nō nu
triūt.dūmō in ꝑua quātitate ſumant̃ Tale
ieiuniū non ſufficit celebrāti. Aliud eſt ieiu-
niū nature.qd̓ eſt priuatio cuiuſcūqꝫ ſuſcep-
ti in ſtomochū.vel viā ad ſtomachum ꝑ mo
dum cibi vel potus ſiue nutriat ſiue nō. vel

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
150 E 25

per ſe vel cum alijs. Suſcepti dicimꝰ.a prin-
cipio diei a quo q̇s dr ieiunus. hoc ē a media
nocte. Et tale ieiuniū requirit ad celebrātez
Vn̄ ſi q̇s nō ſit hoc mō ieiunꝰ. q̄uis poſſet ꝯ
ficere ⁊ celebrare.tn̄ nō debet qꝛ grauiter pec
caret. ¶ Et ideo cū q̇s ē plures miſſas eodez
die celebraturꝰ.nō dꝫ ſumere ablutiōis vinū
niſi in vltima miſſa.vt inferiꝰ circa reſolutio
nē vltimi dubij.arti.v. huiꝰ capituli dicetur.
ij Quid agendum ſi q̇s poſt miſſam inceptaz
recordet̄ ſe ieiunium ſolniſſe
Solu. Si recordetur ante conſecrationem. tutius
eſt ꝙ ceſſet. niſi graue ſcandalum timeatur.
¶ Si poſt conſecrationem. procedat et per-
ficiat.non obſtāte ꝙ non ſit ieiunꝰ.quia pre-
ceptū de ꝑfectione ſacramenti maius eſt. q̄s
preceptū ꝙ a ieiunus ſumatur.
iij Vtꝝ trāſglutiēs reliq̄as que pꝰ comeſtionez
in ore remanſerūt. poſſit celebrare.
Solu. Si caſualiter trāſglutiant̄. non impediūt ce
lebrationem. qꝛ nō traijciunt̄ per modū cibi
vel potꝰ ſed ſaliue.cui permiſcentur. Si ve-
ro ſtudioſe id fiat aſtinendum eſt.
Dubiū iiij Quid ſi quis gargarizando vel os mutādo
parum aque aut vini tranſglutiat.
Solu. Sicut in dubio precedenti.
v Si quis tarda hora comederit vel biberit et
nōdū digeſſerit. vtrū ei liceat celebrare.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
150 E 25

Solu. Si ex hoc non reddatur multum indiſpoſitus ad debite celebrandum.licet

¶ Si vero ex hoc multum perturbetur et indiſponatur.tutius eſt vt abſtineat. Unde dicit gloſa.circa cano. Nihil.vij.q.i. ¶ Si q̇s etiam ante medium noctis commederit.et adhuc ſentiat eructationes quis cibus non eſt digeſtus.quam diu ſentiet cibum.abſtinebit a celebratione.

Dubiū vi Utrum paciens vomitum vel iam paſſus licite celebrare poſſit.

Soluº Si quis ex infirmitate ſuſtineat illam paſſionem.abſtinere debet quouſq; ſanet᷑.

Solu. vij Quid ſi ꝑ totam noctem non dormiuerit Sicut in precedenti dubio Dicit eñ gloſa in .c. Si ꝯſtiterit.de accu.de vinolento q̄ in tabnaꝑnoctauit et altera die nulla p̄miſſa dormitione celebrauit.ꝙ non videt᷑ ieiunus ſed pranſus celebraſſe.propter indigeſtionē. Et glo.circa can.ſacramenta de cōſe.di.i. Ieiunium inquit dico celebrata digeſtione.

Articu.v Reſoluens v.dubia circa celebrationis abſtinentiā eiuſdēq; freq̄ntiā occurrentia.

Solꝰ. i Utꝝ liceat ſac̄doti oino a celebratōe abſtinere Si ſacerdos ꝑ ſententiam eccleſie ſit ordinis executione priuatus.vel ex debilitate.aut egritudine factus ſit impotens vel ineptꝰ ad celebrandum.tunc non tenet᷑ celebrare

❡ Si vero nō ſit priuatꝰ ptāte celebrādi aut
alias factꝰ impotens vel ineptꝰ. tūc non licet
omnino abſtinere. quin ſaltem teneri videa
tur ad celebrandum in precipuis feſtis. Et
maxime in illis diebus in quibus fideles cō
municare conſueuerunt.

ij Vtrū expediat ſacerdoti vt freq̄nter celebret

Solu. Si frequenter ſit ad celebrandū diſpoſitus. ex
pedit vt frequenter celebret. Gratiſſimū em̄
ſacrificium illud eſt dño. ⁊ magnas atq3 ine
narrabiles hoc ſacr̄m virtutes habet. Ideo
ꝑutile eſt frequenter celebrare et ſumere. vt
fructꝰ eius ſepiꝰ ac frequentiꝰ ꝑcipiatur

iij Vtrū liceat alicui quotidie celebrare.

Solu. Circa vſum huiꝰ ſacramēti ex parte celebrā
tis et ſumentis duo requirunt̄. Primum eſt
deſideriū coniunctionis ad Chriſtū. quod fit
per amorem. Primum iſtoꝝ incitat ad quo
tidianā huiꝰ ſacramenti frequētationē. Se

Dubiū cundū vero retrahit. ❡ Vnde ſi quis experi
mētaliter cognouerit ex quotidiana celebra
tione feruorē amoris augeri et reuerētiā nō
minui. talis quotidie celebret. Si q̄s aūt ſen
ſerit ꝑ quotidianā frequētationē reuerentiā
minui ⁊ feruorē non multū augeri. ille inter
dum abſtineat. vt cum maiori reuerentia et
deuotione poſtea celebret.

iiij Vtrum quis ſic diſpoſitus vt laudabiliter

poſſit celebrare. et poſſit etiam laudabiliter propter ſacramenti renerentia abſtinere. melius ac laudabilius faciat a celebratione abſtinendo quam celebrando

Solu. In tali caſu. meli⁹ ſalubrius et laudabilius eſt vt celebret q̄ȝ abſtineat. Nã ex celebratiõe multos fruct⁹ huius ſacramenti percipe poteſt. vt ptȝ ex reſolutione ſc̄di dubij precedentis. quib⁹ abſtinẽdo priuatur. ¶ Celabratio preterea ex caritate ꝓcedit. abſtinẽtio vero ex timore. vt ptȝ ex reſolutione tercij dubij. Caritas aũt timori p̄fertur. Nec validuȝ eſt ꝙ abſtinẽs ſe putat poſtea meli⁹ fore diſpoſitum. q: fieri poteſt vt min⁹ fiat diſpoſit⁹ Incertum eſt etiã ſi vnq̄ȝ deinceps ſit celebraturus. ¶ Stat etiam ꝙ celebrãdo aſſequatur aliquã gr̄am ſpecialem. q̄ȝ abſtinendo nõ cõtingit nec vnq̄ȝ fortaſſis recuperabit.

Dubiũ v Vtrȝ liceat alicui plr̄es miſſas vno die celebrare.

Sulu. In die natiuitatꝫ dñice poteſt q̇s tres miſſas celebrare. vt habeẗ. de ce. miſſe. ꝯſuluiſti. ¶ Addũt doctores quatuor caſus neceſſitatis. in quib⁹ p̄t q̇s duas celebrare. ¶ Primus eſt cum in die feſto occurrit neceſſitas. vt preter miſſam diei dicatur miſſa pro defunctis. ¶ Secundus caſus eſt cum neceſſitas infirmorum exigit vt viaticum pro eis conſecret. ¶ Tercius caſus eſt cum ſuper-

ueniũt peregrini. aut occurrunt nuptie cele
bratione exigẽtes. ¶ Quartꝰ caſus eſt. cum
ꝓpter defectũ ſacerdotũ vel paupertatẽ ec-
cleſiarũ. vni ſacerdoti plures eccłe commen-
dantur. Alias nõ licet niſi vnicam in die mi
ſſam celebrare. Vt habet de cõſe. di. i. Suffi
cit. ¶ Hoc autem cauendũ eſt cũ quis plu-
res miſſas vult celebrare. ne ablutionem ſu
mat niſi in vltima. vt ſic ieiunꝰ permaneat
et celebret.

¶ Caplm terciũ de dubijs circa locũ cele
brãdi occurrentibꝰ. duos ꝯtinet articulos

Reſoluens. v. dubia circa locum celebrandi
cõem videlicet eccłam incidentia.

Arti. i. i Quis ſit locus communis. debitus et con-
ueniens ad celebrandum miſſam.

Regulariter ſola eccleſia conſecrata.

Soluº ii Vtrum ne q̃s poſſit licite qñqz extra eccła cele- (brare

Poteſt de licẽtia epi vł ſupioris. dũmõ ha
beant neceſſaria ad celebrationem req̃ſita

Soluº iij Quid ſi in regione aliqua nõ inueniat̃ ec-
cleſia conſecrata. ꝓpter deſtructionẽ eccłarum
vel ſi quis ſit in itinere et p̃ſertim in naui vbi
nõ põt habere eccłaz vł cõſtitutus in exerci-
tu honeſto. vel in alio cõſimili occurrente ca

Dubiũ ſu Vtrũ ne quis poſſit alibi q̃z in eccleſia ce-
lebrare etiam ſine licencia epiſcopi.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
150 E 25

Sol. In talibus caſibus poteſt. ſi habeantur ibidem cetera neceſſario requiſita. ꝑt em̄ celebrare ſub diuo vel tentorio

iiij Utꝝ in mari vel in fluminib⁹ in q̄b⁹ naues frequenter agitantur liceat alicui celebrare.

Sol. Nullo mō dꝫ ꝑpter periculū effuſiōis ſanguīs

v Utꝝ in oī loco ꝯſecto liceat celebrare miſſaꝫ

Sol. Non. ſi em̄ loc⁹ ſit interdict⁹. ſiue a iure. vt ſi ſit pollut⁹ ſanguine vel ſemine ſiue a iudice videlꝫ ꝑ ſententiā interdicti latam ꝯtra locū nō licet ibi celebrari. Et faciēs ꝯtrariū in hoc caſu. incurrit irregularitatem.

Ar. ij. Reſoluens ſex dubia que circa locum proprium ſcꝫ altare occurrere pn̄t.

i Utrum in eccleſia vel alibi poſſit quis licite celebrare ſuꝑ aliquo alio. q̄ȝ altari

Sol. Non licet niſi ſuꝑ altari vel fixo ſiue ſtabili. vel portatili ſiue viatico. quod ꝑt poni ſuper mēſam vel arcam vel aliud huiuſmodi.

Dubiū ij Quale debeat eē altare ſuꝑ quo celebrare lꝫ

Sol. Altare debeat eſſe lapideū. conſecratū. integrum. non enormiter fractum

Sol. iij Quib⁹ altare debeat eſſe cooꝑtum ⁊ ornatū

Duab⁹ pallis ⁊ corꝑali cōſecratis. de lino puro factis. nullo colore tinctis. ſed totaliter albis. mundis et nitidis.

iiij Utrum ſemper liceat ſacerdoti ſuper quolibet altari conſecrato celebrare

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
150 E 25

Sol. Non.nā poſtq̄ epiſcopus ſup aliquo altari celebrauit. nō licet illo die alteri ſacerdoti ſuper illo celebrare.niſi de licentia epiſcopi.

Dubiū v Quantum debeat eſſe altare portatile vt ſit aptum celebrationi ſuper eo fiende.

Sol. Tantū eſſe deb3. vt poſſit recipe pedē calicis et hoſtiā. ⁊ q̄ ſacerdos manꝰ ſup ipſum cum hoſtia tenēdo cōuenienter ꝯſecrare poſſit

Sol. vi Quid ſi ſacerdos aliqđ de p̄dictis req̄ſitum omittat. vtrū ſc3 conſecret celebrando.

Si obſuet alia ad ꝯſecrationē neceſſaria.cōſecrat.ſ3 tm̄ grauiter peccat. ſcienter omittēs.

¶ Capitulū quartū de dubijs occurrentibꝰ circa tempꝰ cōgruum quo celebrari debet.duos habens articulos.

Arti.i. Reſoluens.iiij.dubia occurrētia circa tempꝰ celebrandi cōmune.videlicet diem.

i Vtrū indifferenter in nocte et die liceat alicui miſſam celebrare.

Sol. Non licet regulariter niſi in die. hoc em̄ ſacramentū ad tempꝰ grē pertinet .qđ p diem ſignificat.Vn̄ et ſaluator dixit Jo.ix.

Dubiū Me oportet operari donec dies eſt.

ij Vtꝝ ne aliqn̄ liceat in nocte celebrare

Sol. Solum in duabꝰ noctibus licet. videlicet in nocte natiuitatis chriſti. et in nocte dominice reſurrectionis.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
150 E 25

Solu. iij Utrũ ne liceat quãq3 añ initiũ diei celebrare
In trib⁹ caſibus licet. Primus.ſi neceſſitas
poſtulet.,vt ſi contingat aliquem infirmari
ad mortem ⁊ non habeatur hoſtia conſecra-
ta.poteſt ſacerdos celebrare ⁊ conſecrare.
¶ Secundus caſus .ſi epiſcopus ſit in itine
ratione.tunc poteſt ante diẽ celebrare vel fa
cere celebrari corã ſe. ¶ Tercius caſus ſi q̃s
habeat diſpenſatiõem ab ep̃o vel ſupiore.vt
poſſit celebrare ante diem. alias nõ eſt tutũ.
niſi aliqua rationabilis ⁊ vrgẽs neceſſitas ſu-
peruenerit.

Dubiũ.iiij. Quid ſi quis celebret credẽs diem incepiſſe
et tamen nondum inceperit.

Solu⁹ Quia qd parũ diſtat nihil diſtare videt̃. talis
excuſat̃ p̃cipue ſi deuotio hoc expoſcerit.

Ar.ij. Reſoluens.iij.dubia q̃ ſe offerunt circa tem
pus celebrandi propriũ.ſc3 horam

i Qua hora diei liceat miſſam celebrare

Solu. Miſſe ſolẽnes ſiue publice, ſm canones tri-
bus horis celebrari debẽt. videlicet hora ter
cia in diebus feſtiuis. hora ſexta in profeſtis
dieb⁹.⁊ hora nona in diebus ieiuniorum.

Dubiũ In hoc tamen obſeruãda videt̃ deberi ↄſue
tudo regiõis vl̃ religiõis. Priuate vo miſſe
celebrari poſſunt a principio diei vſq3 ad ho
ram nonã.hoc eſt vſq3 ad meridiem.

iij A quo tp̃e ſumendum ſit principium diei

Solu.[1] Principium diei nō eſt accipiendū ab aſcē-
ſu ſolis ſuper noſtrum orizontem.ſed ab illa
hora qua radij ſolares incipiunt illuminare
noſtrum hemiſperium quod dicitur princi-
pium aurore.⁊ incipit vna hora ⁊ q̄nta par-
te hore.ante corporalē ſolis ortum.

iij Quid ſi quis.celebrando non obſeruet tem-
pus debitum.

Solu. Si obſeruet alia ad conſecratiōem neceſſa-
ria.conſecrat. ¶ Sed tamen ſi ex cōtemptu
vel ſcienter tempus debitum non obſeruet.
mortaliter peccat.faciens cōtra conſtitutio-
nem ⁊ conſuetudinem generalem eccleſie
romane.

¶ Capitulum quintum.de dubijs que incidunt circa materialia exteriora que ad ornatum vel congruentiam celebrationis requiruntur tres articulos comprehendit.

Arti.ij Reſoluens.v.dubia que circa veſtes ⁊ indu-
menta ſacerdotalia inſurgunt.

i Vtrū ſacerdos celebraturus.ſpecialibꝰ debe-
at indui veſtibus.

Solu. Sic.ꝯgruū eſt em̄ vt q̄bus ſacerdos vſus fuit
in ſua ordinatōe.et; vtat̄ in celebratiōe. Et
q2 in ſuſceptōe ordis ſpecialibꝰ veſtibꝰ indu-
tus fuit.ideo ⁊ talibꝰ vti debet in celebratōe

ii Quot ⁊ que ſunt hm̄oi veſtes ⁊ indumenta.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
150 E 25

Solu. Simplicium ſacerdotum ſex ſunt indumē-
ta.ſcilicet amictus ſiue humerale. alba cin-
gulum.manipulus.ſtola.⁊ caſula.
Dubiū iij Vtrū reqͥrat̄ ꝙ ſint bn̄dicta ſiue conſecrata
Solu. Sic.debent enim eſſe ſacrata et honeſta.nec
alijs vſibus quam eccleſiaſticis ⁊ deo dignis
officijs deputanda.
iiij Vtrū celebrans abſqꝫ veſtibus et indumen-
tis benedictis.efficiat̄ irregularis.
Sol. Nō. non quia inuenit̄ hoc in iure poſitum.
verūtamen ſcienter vel ex ignorantia craſſa
hoc faciens.grauiter peccat
v Vtꝝ neceſſario reqͥrat̄ ꝙ tales veſtes ⁊ indu-
Solu. mēta ceteraqꝫ correqͥſita ſint mūda ⁊ nitida.
Sic.Nā vt habet̄ in .c.relinqui.de cuſtodia
euchariſtie.clericis precipitur vt oratoria.va
ſa.palle. corporalia et veſtimenta munda et
nitida conſeruentur.Quod autem precipit̄
imperatur.⁊ qḋ imperat̄ neceſſe eſt fieri. Si
non fiat.penam habet.vt habetur.xiiij.q.i.
qḋ percipit̄. De igit̄ illis q̄ maiorem curam
adhibent.vt lintheamina. vł proh pudor eſt
dicere femoralia ſua ſint munda et nitida.q̄
ea ſuꝑ quibus locari ⁊ tractari debet ſacrati-
ſſimum et mūdiſſimum corpꝰ ieſu xp̄i.
Ar.ij. Reſoluens.iiij.dubia que circa vaſa ad cele
Dubiū brandum oportuna occurrunt.
i Vtrum ad celebrationem miſſe requirātur

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
150 E 25

Sol. aliqua vaſa ſpecialia.
Sic potiori ratione ꝙ̄ veſtes ſpeciales propter corpus et ſanguinē chriſti. vt decenter et reuerenter ibi poſſint locari.
ii Quot et que ſint huiuſmodi vaſa.
Solu. Duo q̄ necārio req̄runt.ſcʒ calix et patena
iij Dubiū De qua materia debeāt eſſe vaſa iſta.
Solu. Hec vaſa dn̄t eſſe de auro ⁊ argēto niſi paupertas obſiſtat. In quo caſu ſufficit ꝙ ſint de ſtanno
iiij Vtꝝ requirat̄ ꝙ ſint ꝯſecrata.
Solu. Sic fortiori ratione ꝙ̄ veſtes.propter cauſaʒ ſuperius expreſſam.
Ar.iij. Reſoluens.viij.dubia occurrentia circa circunſtantias et alia exteriora req̄ſita.
Dubiū i Vtrū liceat alicui ſine libro miſſali celebrare
Sol. Nō.licet alicui etiā ſi omnia memoriter ſciret Sed debet habere librum in quo ad minus miſſa dicenda cum canone continēatur propter periculum erroris qui ex obliuione vel diſtractione contingere poteſt
ij Vtꝝ liceat alicui ſine igne ſiue lumine cādele celebrare.
Sol. Nō licet. In lege em̄ ſcriptū eſt.Lu.xij. Ignis in altari meo ſemꝑ ardebit. qd̄ in celebratione hui⁹ ſacramēti maxime obſeruandū eſt.vbi ille immolat̄.tractat̄ et ſumitur qui eſt candor lucis eterne.et qui venit ignem mittere in terram ⁊c.
iij Vtrum ſacerdos ſolus. nullo preſente. licite

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
150 E 25

poſſit celebrare miſſam.
Solu° Nullo mõ licet. ſed ad minus vnus debꝫ eẽ
preſens. qui ſacerdoti celebranti miniſtret. et
in pſona ecclie vel toti⁹ populi reſpondeat
iiij Cui⁹ ꝯditõis ⁊ qualitatꝫ debeat eẽ miſtrans.
Solu° Miniſtrans debet eſſe maſcul⁹ ⁊ cleric⁹ aut
ſaltem ſciens miniſtrare celebranti ⁊ reſpon-
dere. Et ſi fuerint plures miniſtrãtes. debẽt
etiam hmõi eſſe ꝯditionis. vt notat in canoñ
hoc quoqꝫ de ꝯſe. di. ij. ⁊ in glo. ibidẽ. Vñ patꝫ
ꝙ nulli femine etiam ſi ſanctimonialis fue-
rit. licitum eſt ad miſſam miniſtrare.
v Quid ſi miniſtrans aliqua cauſa vł occaſio-
ne recedat de altari dimittẽdo celebrãtẽ ſolũ.
reuerſur⁹ tñ. Vtꝝ celebrãs debeat ꝓcedẽ in
miſſa. vel ceſſare donec miniſtrans redeat.
Solu. Procedere debet quſqꝫ aliquid occurrat in
quo indigeat miniſterio miniſtrantis.
Dubiũ. vj. Quid ſi miniſtrãs recedẽs nõ reuertatur
Solu° Sacerdos celebrãs neceſſitate compulſus
vicem miniſtrantis ſuppleat.
vij Quid de ſacerdote incluſo vel heremita ⁊ ſo-
litario. An ſcꝫ ſolus celebrare poſſit.
Solu. Si ei non ſuffragetur copia miniſtrantis. ſo-
lus celebrare pt. alias ſec⁹. vt notat in glo. cir-
ca ſolutõem quarti dubij pcedentꝫ allegata.
viij. Quid ſi quis omittat aliquid pdictoꝝ
Solu. Quamuis ꝯſecret. ſcienter tamẽ vel ex igno

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
150 E 25

rantia craſſa amittēs. grauiter peccat: vt eti-
am circa ſuperiora dictum eſt.

¶ Capitulum ſextum de dubijs que occurrūt in cerimonijs conſuetis et obſeruādis in miſſa et circa eam. tam in agendis ꝙ̄ in dicendis. tres includens articulos.

Arti. .j. Reſoluens decem dubia que oriuntur circa agenda ⁊ dicenda ante miſſam.

Dubiū .i. Vtrū celebraturus miſſaz. aliquid ſpecialiter agere debeat ante miſſam.

Solu. Sic. cum em̄ omne qđ agere intendim⁹ per ſtudiū conſideratōis ꝑuenire debeam⁹ vt ſic ad id quod agenduz eſt ꝑparemur. maxime decet vt fiat circa hoc digniſſimū officium ne quis imꝑꝑatus accedens. iuditiū ſibi mādu-
cet ⁊ bibat. ¶ Prerequiritur itaqȝ debita ac ſufficiens preparatio ſacerdotis. qua ita effi-
ciatur diſpoſit⁹ ⁊ idone⁹. vt digne ad celebrā-
dū poſſit accedere. Vn̄ ⁊ ſcriptum eſt Ante orationē prepa aīam tuā

Dubiū .ij. In quo conſiſtat debita ⁊ ſufficiens prepa-
tio ſacerdotis celebraturi.

Solu°. Preparatio. illa conſiſtit in debita ⁊ ſufficien-
ti conſcientie mundificatione ⁊ adornatiōe. que ꝑreqrunt debitā ſuiipius probationem id eſt diligentem ꝯſcientie ſue examinatōez ſm ꝙ Apl's. i. Corintheoꝝ. ij. Corinthios mo

net ita ſcribens. Probet autē ſeipſum hō ꝛc.
¶ Et ita ex toto tria in gn̄e req̄runt ad debitā ſufficientē ꝛ dignam preparationem. ſcilicet probatio purgatio ꝯſcie. adornatio.

iij Qualiter. et in quibus quis ſeipm̄ probare et examinare debeat.

Solu. Primo et ante omnia debet cum diligentia conſcientiam ſuam diſcutere et examinare. preſertim a proxima cōfeſſione debite facta. Si ne interea inciderit in excommunicationem. irregularitatē vel ſuſpenſionē. aut aliquod aliud huiōi impedimentum. ¶ Secūdo. diligēter proſpicere debet ſi ne interea aliqua mala precipue mortalia cōmiſerit. Si ne aliqua bona ad que obligat̄ omiſerit. vel negligenter perſoluerit. ¶ Tercio ſi aliqua huiuſmodi inuenerit. an ex toto corde de iſtis doleat. ꝛ ea propter deum quem offendit deteſtetur. ¶ Quarto. an habeat firmum propoſitum emendandi vitam ſuam . et ab omnibꝰ mortalibus cauendi in futurū propter deum. ¶ Quinto. an intēdat omnia cōfiteri an̄ acceſſum ad celebrationē ꝛ iuxta arbitrium ꝯfeſſoris ꝓ eis ſatiſfacere.
¶ Sexto. vtꝝ hēat rectā fidē cū debita intētione ꝛ conatu ad debite ꝛ deuote celebrādū
¶ Septimo an debitā diligētiā in diſcuſſione ꝛ examinatione predictorum adhibuerit.

¶ Hec diligenter animaduertãt ſacerdotes concubinarij.luſores.crapuloſi.ebrioſi.et alij conſimiles in damnabili ſtatu viuẽtes Penſentqꝫ ſtudioſe qualiter ad celebrandum accedãt.⁊ q̄ eos vltio diuina expectet.

iiij Quanta reqrat diligẽtia in examinatione predicta.vt ſufficiẽs reputetur et debita.

Solu. Tanta requiritur.quantam quis faceret in magno et arduo negocio.pro magna et ardua relucranda.aut graui incomodo vitando.iuxta poſſibilitatez humane fragilitatis.

¶ Unde ſi quis huiõi diligentiã in conſcientie ſue examinatione non fecerit.indigne ad iſtius ſacramenti celebrationẽ atqꝫ ſumptionem accedit.qꝛ impparatꝰ.et ita dominici corporis ⁊ ſanguinis reus iudicabitur.

v Quomodo poſſit quis eſſe aut fieri certus ꝙ debitam et ſufficiẽtem diligentiam in pretacta diſcuſſione fecerit

Solu. Ex quo hic non requirit euidens certitudo. cum illa abſqꝫ diuina reuelatiõe haberi nõ poſſit.ſed exigitur ſolum certitudo moralis ſiue ciuilis ſicut in alijs agibilibus humanis poteſt quis ex probabilibus cõiecturis poſt examinationez de debita diligentia factam. ſatis ſcire et certꝰ eſſe.an debitam diligentiaz fecerit vel non fecerit in diſcuſſione precedẽtium.et hoc ſufficit.quẽ ad modum etiã dic

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
150 E 25

tũ eſt ſupra.capi.ij.ar.iij.de certitudine eſſendi.abſq3 peccato mortali.

Solu. vj In q̃ ꝯſiſtat debita ⁊ ſufficiēs ꝯſcie purgatio. Talis conſiſtit poſt debitam examinatiōem factam in peccatoꝝ p̄ſertim mortaliũ ⁊ aliorum impedimentoꝝ ſi que ꝑ diſcuſſionē inuenta fuerint.totali ⁊ omnimoda remotōne vel expulſione. ¶ Ad quã expulſionē tria p̄cipue requiruntur. Primum.eſt vra ⁊ ꝑfecta contritio ⁊ peccatoꝝ deteſtatio. ꝑ quã quis deo quem offendit reconciliatur. ¶ Secundum eſt pura ⁊ integra confeſſio. ¶ Terciuz eſt recta ac debita abſolutio

Non em̃ ſufficit ꝙ accedens ad celebranduz ſit ꝑ contritōem reconciliatus deo.ſed exigit ꝙ etiam ſit reconciliatus eccl̃ie. vt digne ſuſcipiat ſacramētum vnitatis eccl̃ie quod fit ꝑ abſolutōem. que pre requirit confeſſionez ¶ Et ideo ſi quis poſt mortale commiſſum quantũcunq3 ꝯtritus fuerit.accedat ad celebrandũ abſq3 ꝯfeſſione ⁊ abſolutōe.mortaliter peccat.niſi occurrat caſus qui in dubio ſequēti tangetur

vij Quid agēdum ſi quis non poſſit habere copiam confeſſoris.

Solu. Si poſſit abſq3 ſcandalo differre celebrationem differat quouſq3 habuerit confeſſorem Si vero immineat ſcandalum miniſtratim

celebret.tunc cum debita contritione ꝛ volū tate confitēdi tp̄e oportuno celebret.vt ſcan dalum euitetur. ¶ Si tamen ex negligētia ſua deſit confeſſor.quem habere potuiſſet ſi debitā diligētiaꝫ feciſſet.ſpecialiter peniteat:

Dubiū.viij Quibus ornamentis conſcientia celebratu ri debeat eē adornata vt digne ꝛ debite poſ ſit celebrare.

Solu. Neceſſarium eſt vt digne celebraturus acce dat ornatus recta fide.debita intētōne.ꝛ ſuf ficienti conatu ad debite reuerenter ꝛ digne celebrandum. ¶ Decens eſt etiam vt decora tus ſit humilitate.caſtitate. iuſticia: ꝛ ceteris virtutibus que per veſtes ſacerdotales ſigni ficantur.

Vtrum celebratur⁹ teneatur dicere horas canonicas ante miſſe celebrationē.

Solu. Talis ad min⁹ dicere tenet̄ an̄ celebrationē matutinas.alioq̄n mortaliter peccat. ¶ Ad alias aūt horas canonicas nō tenet̄ an̄ miſſā ſub pc̄tō mortali:niſi aliqua ſpecialis ꝯſtitu tio vl̄ approbata ꝯſuetudo eū ad hoc obliget ¶ Nihilomin⁹ ꝯgruū videt̄ vt etiā p̄me an̄ celebratōem dicant̄. ¶ In ceteris attēdēda eſt ꝯſuetudo eccl̄ie cathedralis vel regionis. cuius eſt pars vel ſubditus.

Dubiū.x. Vtrum ſint aliqua alia ſpecialiter dicēda vl̄ agēda an̄ miſſe inceptiōeꝫ a celebraturo.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
150 E 25

Solu. In hoc attendenda eſt conſuetudo dioceſis vel religionis ſue. ſecunduz quam ſi aliqua alia premittantur que ad decentiam. reuerētiam et deuotionem deſeruiant. decet vt ita obſeruent. ¶ Vñ vbi conſuetū eſt vt dicant iſti pſalmi. Quam dilecta. Benedixiſti. Inclina. Credi. et De ꝓfundis. cum quibuſdaz precibus et collectis. ¶ Vel etiam quidam pſalmi ꝛ orōnes ad lotionem manuum ꝛ indutionem ſacraruz veſtium et ad acceſſum ad altare. non ſunt iſta a celebraturo omittēda vel contēnenda. ¶ Solet etiā premitti cōfeſſio generalis publica ꝛ oſculatio altaris apud quoſdam thurificatio. precipue ante miſſas ſolemnes. que ſuo modo etiam ſunt obſeruanda.

Ar.ii. Reſoluens. xiiij. dubia occurrētia circa dicēda et agenda in miſſa. modūqꝫ dicēdi atqꝫ agendi

Solu. Que ſint dicenda ꝛ agēda in miſſa et quomō Generaliter illa dicēda et agenda ſunt. et eo modo que et ſm quod ordinatio ac cōſuetudo dioceſis vel religionis celebrātis obſuat.

Dubiū ij Vtꝝ ſacerdos in miſſa debeat vel poſſit aliqd aliud dicere q̄ꝫ in libro miſſali continetur

Solu. Magis expedit ꝙ nihil aliud dicat. poteſt tamē cogitare aliqua deuotionem excitantia. ¶ Si igitur affectū habeat ad aliqua dicenda pertrāſeat illa cogitando atqꝫ meditando

iij Utrum vba canonis debeāt dici ſecrete. ſi-
cut et orōnes in miſſa q̄ ſecrete vocātur.
Solu. Sic propter multas cauſas. quas nō eſt op⁹
iiij Utꝝ cetera p̄ter canonē et (eſt recitare
ſecretā vel ſecretas. ſi plures accipiantur. de-
beant alta et audibili voce dici.
Solu. Ita expedit fieri Non enim abſq3 cauſa ra-
tionabili eccleſia fecit diſtinctionem inter ca
nonem et alia dicenda. per hoc namq3 exci-
tantur et edificātur aſtantes. ¶ Si tamē ſo
lus miniſtrans aſtet . qui fortaſſis (vt apud
quoſdam religioſos cōſuetum eſt) poſtea ſit
celebraturus. et ſub miniſtratione ſe aliqua-
liter recolligat meditando. non videtur hac
de cauſa neceſſarium. debet tamē nihilomi-
nus conſuetudo loci obſeruari.
v Utrum in memorijs viuoꝝ et mortuorum
debeat aliquoꝝ fieri nominatio.
Solu. Non eſt neceſſe. Si tamen celebrans ex no
minatōe eoꝝ ſenciat deuotionem augeri. po
terit nominare. cauendo nihilominus pro-
lixitatem propter aſtantes.
vi Utrū ſacerdos cupiēs aliquoꝝ nōiatim ha-
bere memoriā. poſſit an̄ celebratōez h̄ facere.
Solu⁹ Expedit vt ita faciat. p̄ſertim ſi publice ꝛ co-
rā multis ſit celebratur⁹. vel ſi multoꝝ nōia-
tim memoriā hr̄e velit. ¶ Sicut etiā expedit
vt celebraturus habens deſideriū dicendi vſ

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
150 E 25

meditandi alia ſpecialia pro deuotiōe maiori excitanda circa ſumptōem ſacramēti .hoc faciat ante celebratōem. vel etiam ſub celebratione ſi miſſa in notis cantetur ⁊ tempus aptum ad hoc habeatur. (agēda.

Dubiū. vij. Utꝝ reqrat attētio celebrātꝭ circa dicenda ⁊

Solu⁹ Quemadmodū non neceſſario requiritur actualis intentio. vt ſuperius ca.iij.ar.iij.circa reſolutōem tercij dubij dictū eſt. Ita etiā non neceſſario requiritur actualis ⁊ ꝯtinua attentio virtualis tamen ſemꝑ eſt neceſſaria ❡ Eſt aūt virtualis attentio. virtus quedaʒ relicta ex actuali attentōe p̄uia. ⁊ intentōe ſiue ꝓpoſito ꝑſeuerādi in tali attētōe actuali. Et hec etiaʒ ſufficit. Niſi interrūpat̄ ꝑ actualem attentōem ſibi ꝯtrariā. ſiue volūtariam conuerſionem vel euagationem ad alia ❡ Uerūtn̄ ſtudioſaʒ diligētiā adhibere dʒ celebrās. vt actualē attentōeʒ retineat. ⁊ ne ad alia diſtrahat̄. qm̄ ſi q̄s debitā diligētiā nō adhibeat. a peccato non poteſt excuſari.

viij Utrum ad debite ⁊ digne celebrandum. req̄ratur deuotio in celebrante

Solu. Deuotio duobus modis poteſt accipi. Primo pro voluntate prompte tradendi ſe ex dilectione ad ea que ꝑtinent ad dei famulatū ❡ Scd̄o ꝓ feruore dilectōis. quo mens cum quadam ſuauitate ⁊ delectatiōe eleuat̄

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
150 E 25

ad deum. ¶ Et ſm vtrumqȝ modū duplex poteſt eſſe deuotio. Quedam em̄ eſt actua‑lis. quando ſcȝ actualiter voluntas ꝓmpte ſe tradit diuino obſequio. vel mens actualiter feruet in dilectione. Alia eſt virtualis. vt cuȝ ex actuali ⁊ preuia deuotione. relinquit̄ quedam virtus que ad actus ſequentes ꝯcurrit. ¶ Circa actualē deuotionē duo ſunt cōſideranda. ſcȝ. deuotio ipa. ⁊ conatus ad acquirē dum eaȝ. ¶ Circa officium etiam miſſe duo attendēda ſunt. ſcȝ miſſe celebratio. ⁊ ad celebrādū debita preparatio. ¶ Sacerdos itaqȝ celebraturus in preꝑatione circa examinatōeȝ ⁊ ꝓbatōem ſuiipius. tenet̄ habere deuotiōeȝ primo modo dictam actualiter. hōis em̄ eſt p̄parare animū. ¶ De hac deuotōe videt̄ eſſe intelligenda gloſa. i. Cor. xi. dicens. Indignus eſt. q̇ non deuota mente accedit ad euchariſtiam. ¶ Ad deuotōem vero ſecūdo mō dictam actualiter habendam non tenetur. Ille enim feruor dilectionis a domino gratuite datur. Unde aliquādo deſideratus dari. denegatur. vel datus. ſubtrahitur alicui. ſm ꝙ diſpoſitio eius meretur. vel ſaluti ſue dominus nouit expedire. ¶ Uerumtamē celebraturus tenetur toto conatu illum feruorem deſiderare. ⁊ poſſibilem diligentiam adhibere faciendo totum quod in ſe eſt vt ſibi detur. Nitēdo omnē teporem. diſtractionē ⁊ euagationem mentis expellere. ⁊ ſi aliquid huiuſmodi occurrat. deliberare nō tenere. hoc enim faciendo. non cenſetur indignus ſed ſufficien

ter deuol⁹ accedere. Vñ ſi pro tūc ille feruor ei nō detur. nō dʒ ꝓpter hoc a celebratione abſtinere. ſʒ abſqʒ ſcrupulo celebrare. ¶ In ipa aūt celebratione nō reqrit̃ de neceſſitate deuotio actual' primo mō accepta. ſed ſufficit. ⁊ etiā reqrit̃ virtualis ex actuali pcedēte relicta. ¶ Licet etiā nō reqrat̃ actualis deuotio ſcdo mō dicta. eo ꝙ non eſt in libera ptāte nr̃a. requirit̃ tñ et ſufficit deſideriū cū poſſibili conatu actuali ad reqrendū illā deuotionem ita ꝙ celebrās faciat qd in ſe eſt. cor ſurſum eleuādo prout et ipſe aſtātes excitat ⁊ hortat̃ cum dicit Surſum corda. ¶ Circa qd dt Ciprian⁹ papa. vt habet̃ de ꝯſe. di. i. qñ Ideo ſacerdos pfatione pmiſſa parat fratrum mentes dicēdo Surſum corda. vt dū reſpondet plebs. Habemus ad dñm. admoneat̃ nihil ſe aliud ꝙ̃ dñm cogitare debere. Claudat̃ contra aduerſariū pectus. et ſoli deo pateat. nec ad ſe hoſtem dei venire patiatur. Hec ibi.

ix Vtrum celebrans dēat ſtare capite diſcoopto.

Sol. Sic. vt habet̃ de conſe. di. i. c. nullus. Niſi occurrat rationabilis diſcooperiendi. Vñ ſi qs abſqʒ tali cauſa ſtet cooptus. grauiter peccat vt habetur ex eodem capitulo.

Dubiū x Cū quo dēat fieri ablutio p⁹ ſumptionē ſan- (guinis.

Solu. Cum vino. vt habet̃ in ca. ex pte de cele. miſſe. Cuius ratio inferius vltimo capitulo reddetur.

xi Vtrū ſacerdos poſt miſſam inceptam licite

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
150 E 25

poſſit deſiſtere. officium non pficiēdo.

Solu. Non poteſt niſi occurrat aliqua rōnabilis ⁊ ſufficiens cauſa.

xij Quid agendū ſi ſacerdos poſt miſſam inceptā moriat. vel in talē infirmitatē aut debilitatē incidat. vt non poſſit pficere.

Solu. Si aliqd iſtoꝝ ꝯtingat ante ꝯſecratiōem nō eſt neceſſariū ꝙ miſſa p aliū pficiat. pt tamē fieri ſi aſſit alius ſacerdos diſpoſitꝰ. Et ille incipiat vbi prior dimiſit. qd ſi neſciat: pt incipe a pncipio: ¶ Si vo aliqd pdictoꝝ contingat poſt ꝯſecratōem corpis ⁊ an̄ ꝯſecratōem ſanguinis. vl' poſt ꝯſecratiōem vtriuſqꝫ. tunc dꝫ ſuppleri ⁊ pfici miſſa p alium diſpoſitum.

¶ Si aūt contingat hoc in ꝓlatione vborū cōſecratiōis corporis vbis iā in parte ꝓnūciatis: ſimilit pficiatur p alium. qui incipiat. ibi Qui pridie. Et ſi illud ꝯtingat in ꝯſecratiōe ſanguinis: incipiat ibi Simili mō ¶ Sic etiam agēdum videtur cū dubitatur. vtꝝ prior ſacerdos inceperit vba ꝯſecrationis ꝓferre. ⁊ non pfecerit. ¶ Nec reputandū eſt tūc fieri iterationē. Quia non intelligitur iteratum. quod ambigitur eſſe factum.

Dubiū. xiij. Quid agēdum ſi celebranti ſanguis per nares erumpat. vel fluere incipiat.

Solu. Pauſare debet reclinando vel ſedēdo donec fluxus ceſſet. Cauere aūt debet ne veſtes vel

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
150 E 25

aliqua sacrarum sanguinē coinquirētur: recipi
endo illū vel in aliq̄ vaſe vel panniculo prout
diſcretionem ſue melius cōuenire videtur.
Si aūt ille fluxus reſtringi non poſſz. neqz
ſacerdos officiū perficere. tunc agendū eſt vt
in caſu dubij precedentis

xiiij Quid ſi ſacerdos omittat aliquid vel aliqua
de dicēdis vel agendis in miſſa.

Solu. Si obſeruet ea que neceſſario ad ꝯſecratōez
requirunt. conſecrat. ſed tamen grauit peccat
ſi ſcienter omittat aliquid notabile ex in
ſtitutione vel ꝯſuetudine eccleſie ad h̄ offici
um requiſitū. vtputa miſſe introitū. Epiſto
lam. Euangeliū. vel aliud hmōi. ¶ Si autē
aliquid modice reputatōis: vel ex negligētia
aliquid omittat. min⁹ peccat. Diligentiſſime
tamen cauere debet ne contingat.

Ar. iij. Reſoluēs. iiij. dubia q̄ occurrūt circa dicēda.
agenda. et cauēda poſt miſſe celebratiōem

Dubiū .j. Vtrum aliqua ſpecialiter ſint dicenda poſt
miſſe celebrationē.

Sol. Sic. primo namqz et ante omnia. dicēde ſunt
corde et ore. debite et deuote gratiarumactio
nes. Cum enī vt et ipſe celebrans in prefatione
proteſtatur dignum et iuſtum ſit atqz equū et
ſalutare. vt ſemper et vbiqz domino gratie agā
tur. quia in nullo loco vel tempore nobis be
neficia ſua clementer largiri ceſſat. digniſſi

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
150 E 25

mum.iuſtiſſimum.⁊ equiſſimum eſt.vt hoc fiat poſt huius beneficij perceptõem.⁊ tanto diligentius atqꝫ deuotius.quãto inter omnia beneficia hominibus a deo collata.illud vnum de maximis habetur. ¶ Non ſolum autem ideo gratias agere debet celebrãs ne propter igratitudinẽ de tanto beneficio grauius iudicetur a domino.ſed ⁊ vt de tali gratias debitas exhibens .potiorum beneficiorꝫ dignus efficiatur.⁊ precipue vt ad craſtinaꝫ celebrationem.vel ſaltem ſpiritualem iſtius ſacramenti ſumptionem ad quam ſemꝑ tenetur eſſe diſpoſitus.ꝑpatior reddat̃ Semper eñ celebratio precedens.diſpoſitio ac preparatio eſſe debet ad ſequentem. ¶ Magis aũt.attẽdẽda eſt in hmõi grãrũactõe feruida cordis deuotio q̃ꝫ ꝓlixa labiorꝫ oratio

ij Vtrꝫ poſt celebratõeꝫ aliqua etꝫ ſingulariter ſint agenda.

Solu. Sic.dꝫ eñ is q̃ celebrauit in oĩb⁹ timorate.ꝟtuoſe ⁊ exẽplarit̃ ſe hr̃e.⁊ in bonis occupationib⁹ exercitijſqꝫ ſalutarib⁹ ꝯſolatõem ⁊ delectatõem querere:vt in meditando.pſallẽdo.orando.ſtudẽdo.ſcribẽdo.legẽdo.docendo.et horas canonicas debite perſoluẽdo. Ita vt et dyabol⁹ nunq̃ꝫ eũ ocioſum inueniat. ⁊ ad futura dona paratior fiat.

Dubiũ.iij. Que ſint ſacerdoti poſt celebratõeꝫ cauẽda.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
150 E 25

Solu. Maxime cohibēda eſt lingua.ne loquatur le uia.inutilia.ſcurrilia.vel doloſa vba .Sic etꝫ viſus.ne videat vana.Et ſuo mō ſenſus cete ri ſūt cuſtodiendi.pcipue etiā crapula ⁊ ebrie tas fugiēda.ioci ⁊ ludi vitādi. ¶ Et vt hec fa cilius fieri poſſint. ſtudēdum eſt vt dt beat⁹ Greg⁹.vt ip animus in ſuo pondere ⁊ vigoꝛ ſuetur.ne poſtea eum fluxa cogitatio diſſol uat.ne vana leticia mentē ſubrepat. ⁊ lucruꝫ ꝯpūctōis aīa ꝑ incuriā fluxe cogitatōis pdat

iiij Utrum ſtatim poſt miſſe celebratōem ſit co medēdum vel bibēdum.

Solu. De iure non dꝫ fieri .Unde in canone. trib⁹. de conſe.di.ij.dr .Si mane dñica portio edit. vſqꝫ ad ſextā ieiunēt miniſtri qui eā ſumpſe runt.Et ſi tercia vel quarta hora acceperint ieiunent vſqꝫ ad veſpas. ¶ Sed de cōſuetu dine hoc ius non ſuatur .ꝓpter reuerētiam tamē tanti ſacramēti.dignū eſt vt a ciboꝛ po tu abſtineatur donec debite gratiarūactōes ſint reddite.⁊ ita etiā interea ſpēs ſacramē tales veriſimiliter exiſtimētur corrupte

¶ Capitulum ſeptimū de dubiis occurrentibus circa materiā ad conſecrandū aptam: videlicet pa nem et vinum.ſex continet articulos

Arti.i. Reſoluens ſex dubia q̄ incidunt circa paneꝫ conſecrandū ſiue hoſtiā anteq̄ꝫ conſecret.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
150 E 25

Quis ꝛ qualis debeat eē panis. vt cōſecrari ꝛ ex eo confici poſſit corpus xp̄i.

Sol. Debet eē triticeus.aqua naturali ꝯfect⁹ ꝛ azimus.id eſt non fermētatus.

Dubiū.ij Quid agēdum. ſi ſacerdos ꝑcipiat panē nō eſſe triticeū. vel alia aqua q̄ꝫ natruali ꝯfectū. aut fermentatum.

Solu. Si aliquid iſtoꝝ ꝑcipiat ante inceptōeꝫ canonis.panē illū remoueat. ꝛ aptū apponat. Et ſine alicuius repetitōe ꝓcedat. ¶ Si poſt inceptōem canonis ꝛ ante ꝟba ꝯſecratiōis.remoueat vt ſupra.ꝛ canonē incipiat.hoc videtur tutius ꝛ cōueniētius. ¶ Si poſt ꝟba cōſecratōis panis.ꝛ ſiuē ante ſiue poſt conſecrationē ſanguinis.ante tamē ſumptiōeꝫ panis remoueatur ille panis. ꝛ recipiatꝰ aptus.atqꝫ conſecretꝰ.vt ſupra. Panis ꝟo ſupra quē prolata ſunt ꝟba conſecratōis reuerentꝰ tractetꝰ. ꝛ ſumatꝰ a celebrante poſt ſumptiōeꝫ ſanguinis vel a miniſtrante ¶ Si poſt ſumptōeꝫ illi⁹ panis ꝛ ante ſumptōeꝫ ſanguinis.recipiatur de nouo panis aptus.ꝛ conſecretꝰ.vt ſup̄.atqꝫ ſumatꝰ non obſtante ꝙ ieiuniū ſit ſolutū per ſumptōem panis non cōſecrati.qꝛ p̄ceptū de ꝑfectione huius ſacramēti maioris eſt pōderis.q̄ꝫ p̄ceptū ꝙ hoc ſacr̄m a ieiunis ſumatꝰ.

Si poſt ſumptōem ſanguinis. reponatꝰ nouus panis aptus vt ſupra.ꝛ nouū vinū, ꝛ cuꝫ

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
150 E 25

repetitione canonis.fiat noua ꝯſecratio vtri‑
uſqꝫ atqꝫ ſumptio.ne ſacr̄m maneat impfe‑
ctū. ¶ Si vo panis apt⁹ ⁊ debitus haberi nō
poſſꝫ an̄ ꝯſecratōeꝫ.deſerat̄ miſſa incepta.

Dubiū.iij. Quid agendū ſi panis appoſit⁹ pcipiat̄ eſſe
corruptus.

Solu. Quia panis corruptus đr. qui ſubſtantiam
⁊ ſpeciē panis pdidit .vel ex putrefactiōe vel
vetuſtate.vel alio hmōi.qđ percipi pōt aliaqꝫ
accidentia mutata ſunt Ideo non eſt panis
neqꝫ conſecrabilis. ¶ Si ergo percipiat̄ aliq̄
modoꝝ circa p̄cedens dubiū expreſſoꝝ .agat̄
etiā eo modo quo ibidem dictum eſt.

Quid agendū ſi panis non fuerit appoſit⁹.
vł poſt appoſitōeꝫ ablat⁹.⁊ nō pcipiat̄ donec
veniatur ad verba conſecratōis

Solu. Apponatur panis aptus .repetatur canon.
⁊ fiat conſecratio illius.

v Quid agendū.ſi panis ſit diſpoſitus ad cor‑
ruptōem.ſicut notari p̄t ex aliquali mutati‑
one ſaporis vel odoris. vel ſi habeat foramē
vel fracturā.aut ablata ſit aliqua pticula. vł
non ſit rotund⁹ vt morꝫ eſt. vł habeat macu
lam aut alium defectum conſimilem.

Solu. Si aliquis iſtoꝝ caſuuꝫ occurrerit ⁊ pcipiat̄
ante ꝯſecratōem.ꝓpter reuerentiā ſacramē
ti remoueat̄ panis ille.⁊ apponat̄ ali⁹ aptus.
Si aūt ali⁹ haberi non poſſit.ꝓcedat̄ nihilo‑

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
150 E 25

minus in miſſa ꝯ pficiat̄ niſi defect⁹ in pane adeo notabilis fuerit ꝙ graue ſcandalū aſtā tiū timendū ſit ſi ꝑcedat̄. Si vo poſt ꝯſecra tōem ꝑcipiat̄ talis defect⁹. aut in ip̄a ꝯſecra tione ꝑcedat̄ ꝯ pficiatur officium.

Dubiū. vj. Vtrū in aliquo caſu ſacerdos licite poſſit lege re vel cantare miſſam ꝯ non ꝯſecrare panē. ſiue conficere corpus xp̄i.

Solu. In nullo caſu licet. Grauius em̄ peccat pres byter crimínoſus qui ſe celebrare ſimulat ꝯ nō celebrat. ꝙ̄ ſi celebraret. Prorſus itaqȝ fal ſa remedia ſunt abijcienda. que ſunt verȝ pe riculis grauiora.

Arti. ij. Reſoluēs octo dubia q̄ occurrūt circa panē ꝯſecratū ſiue corpus xp̄i ante ſumptōem.

i Vtrum ſacerdos conſecrans panem. teneat̄ ſumere.

Solu⁹ Quotiēs ſacerdos ꝯſecrat. tenetur ſumere

ij Vtrū in p̄dicto caſu teneat̄ ſemꝑ totū ſumere

Solu. Non ſemꝑ tenetur. Si em̄ ſacerdos ꝯſecret plures hoſtias pro viatico infirmorum reſer uandas. vel alijs protunc diſpenſandas. non tenetur niſi vnam ſumere. ¶ Si etiā aliq̄s ſub miſſa incideret in infirmitatem vbi im mineret periculū mortis. ꝯ non haberet̄ alia hoſtia ꝯſecrata. debet ſacerdos illam quā ip̄e ſumpturus erat totam, diuidere. ꝯ partē in firmo dare.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
150 E 25

Dubiū Si etiā poſt ſumptōem ſanguinis ⁊ abſutio-
nis reperiret̄ aliqua notabilis ꝑticula hoſtie
ꝯſecrate vel tota hoſtia conſecrata. reſeruari
dȝ ⁊ non ꝓtunc ſumi. vt infra tanget̄
iij Quid agēdum: ſi deꝑhēdantur alique parti
cule ſuꝑ corporali. palla vel patena. que de ho
ſtia conſecrata ſint reſolute.
Solu. Diligēter recolligātur ⁊ ſumant̄ cū hoſtia ſu
mēda vel ſanguine an̄ ſumptōem ablutōis.
iiij Quid agēdum. ſi ꝓpter frigus aut aliā cau
ſam accidētalē. hoſtia vel ꝑs eius ceciderit in
calicē de manu ſacerdotis.
Sol. Si tota hoſtia inciderit .nihil iterandū eſt. ſȝ
obſuatis ceteris obſuandis. ſumat̄ ſil̄ cum
ſanguine. ¶ Si vō pars aliqua in manu re-
manſerit. frangat̄ illa. ⁊ ꝑs vna mittat̄ in ca
licē ⁊ ꝓcedat̄ vlteri⁹ more conſueto
v Quid agēdū. ſi ceciderit hoſtia ꝯſecrata vel
pars eius ſuper terram. vel lapidem. vl̄ pan-
num. aut aliud conſimile
Sol. Statim reuerēter leuet̄. ⁊ reponat̄ illuc vn-
de cecidit. ꝑquiraturqȝ diligent̄ ſi aliq̄ ꝑticu-
le de hoſtia reſolute ibi remanſerint. q̄ conſi-
milit̄ leuent̄. Deinde locus vbi hoſtia iacuit
radatur. ⁊ abraſa cōburat̄. cinereſqȝ in ſacra-
rio reponātur. Et ſi loc⁹ non poſſit cōueniē-
ter ſtatim radi circūſignet̄. ⁊ coopiat̄ ne pedi
bus tangat̄ donec commode radi poſſit. Si

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
150 E 25

do ſup pānū veſtē. aut aliḋ hmōi ceciḋeit. dili
genter excutiaẗ ps illa vbi iacuit ſup corpale
vel patenam. poterit inſup lauari. ⁊ aqua lu
tionis in piſcinam mitti. Et vbi occurreret ca
ſus. ꝙ ſacerdos non poſſet ꝯueniēter vel ſine
graui ſcandalo leuare. vl' ſi eēt ꝑiculū in mo
ra. vt timeretur ꝙ animal brutū aut puer ſu
meret. vel pedibꝰ conculcareẗ. vel aliḋ hmōi.
tunc dꝫ reuerenẗ leuari a miniſtrāte. vel alio
etiam laico ſi non aſſit alius ſacerdos. ⁊ por
rigi ad manum celebrantis.

vi Quid agēdū. ſi ſacerdos caſualiẗ tangat ho
ſtiā cū naſo. mēto. barba. veſte. vl' alia hmōi.

Sol'. Si notabiliter tetigerit ita vt veriſimiliter ti
meri poſſit ꝙ aliqua ꝑticula minima hoſtie
ibidē manſerit adherēs. ſtatim poſt ſumptio
nē hoſtie vel ante ſi cōmode fieri poſſit. fricet
cū extremitate patene ſup corpale illa ps na
ſi. mēti. vel illius quo tacta fuit hoſtia. Dein
de excuciatur corpale ſup patenaꝫ. ⁊ ſi aliqḋ
ibi appareat de hoſtia. ſumaẗ vel mittaẗ in ca
licē. ⁊ ſumaẗ cuꝫ ſanguine. ⁊ nihilominꝰ poſt
ablutōem digitoꝝ. diſcrete lauetur vel hume
ctetur cū digito eadē ps rei contacte ⁊ abſter
gat'r cū panniculo abſter ſiue quo calix ab
ſtergi ſolet. ¶ Si cū veſte aut alio cōſimili teti
gerit excutiatur pars illa ſup patenā vel cor
porale. ⁊ agatur vt ſupra.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
150 E 25

vij Quid agēdū ſi hoſtia ↄſecrata ꝑ vētū vł ali quo alio mō fuerit amota ꝺ altari ⁊ amiſſa
Sol. Fiat diligētiſſima ꝑqſitio ad iueniēdū hoſtiā. q̄ ſi i
Dubiū uēta fuerit. reuerent̄ reponat̄. ⁊ ꝓcedat̄ in miſſa.
¶ Si vo iueniri ñ poſſit. accipiat̄ noua hoſtia. reicipiat̄ ca nō ⁊ ↄſecret̄. deiñ ꝓcedat̄ mō ↄſneto. viij Quid agēdū. ſi cū ſumēdū ē ſacr̄m. corpꝰ xp̄i miraculoſe appeat ſub ſpē car nis ł pueri ł aliq̄ alia. ñ ↄueniēti hūane refectōi. Solu.
In tali cāu ñ ē ſumēdū. nec ꝓpt̄ h̄ ſacerdos efficit̄ trāſgreſ ſor p̄cepti. q̄ mādat̄ vt ſacerdos ↄſecrās ſumere dēat ↄſecra tū. qꝛ q̄ miracłoſe fiūt. legibꝰ ñ ſubdūt̄. Ar. iij Reſoluēs ſeptē dubia circa panē ↄſecratū ſiue corpꝰ xp̄i. pꝰ ſūptōez oc currētia. j Quid agēdū ſit. ſi in ſūptiōe ſāguis remaneat ps hoſtie in fūdo calicꝫ. Sol. Cauēdū ē ne ifūdat̄ vinū vt cū illo ſumat̄. qꝛ ſi cū vino ſumeret̄: ex q̄ vinū citiꝰ deſcēderꝫ in ſtomachū ⁊ pueniret deſcēſuꝫ illiꝰ ptꝭ hoſtie. tūc iā ſolutū eſſꝫ ieiuniū. Dubiū. Et ita ſacerdos ñ ieiunꝰ ſumeret. qd in h̄ cāu fieri ñ dꝫ. cū aliud ⁊ facile remediū h̄ri poſſit h̄ vꝫ. vt digito ↄſecrato ducat̄ illa ps ad labiū calicis. ⁊ iñ ſumat̄. po ſtea digitꝰ ſugat̄ ⁊ abluat̄ cū vino. ⁊ illō etꝭ ſumat̄ ij Quid agēdū. ſi pꝰ ſūptōez ſāguis repiāt̄ aliq̄ ꝑticłe ſiue reliq̄e reſo lute ꝺ hoſtia. Sol. Si certū ſit ꝙ ſint reſolute de hoſtia ↄſecrata. ⁊ repiāt̄ añ ſūptōez ablutōis. ſtatim ſumāt̄. ¶ Si pꝰ ſūptōez ablutōis repiāt̄. ⁊ ſit aliq̄ ita mag̃ ꝙ poſſit abſqꝫ ꝑiculo tractari ⁊ reſ̄uari. tūc reſ̄uet̄ vſqꝫ ad ꝓximā celebra tōez. i q̄ cū hoſtia ſumat̄. niſi g̃ue ſcādalū timeat̄ euenire ex reſ̄uatōe ¶ Si āt oēs ſint adeo ꝑue ꝙ abſqꝫ ꝑicło tractari ⁊ reſ̄uari ñ poſſint. tūc ſumāt̄. ñ obſtāte ꝙ ꝑus ſūpta ſit ab lutio. qꝛ q̄diu ſacerdos ē i actu ꝑfectōis ſacri ⁊ recollectōis

reliq̇aꝝ. q̇cq̇d fit: d̓ꝫ fieri mox ⁊ icōtinēti. nll'o actu ꝯtrario i-
termedio. i. q̄i ſil' ſumerꝫ oia anq̄ꝫ cēſeat ñ ieiunꝰ. ¶ Ubi etꝫ
ſolutū cēt ieiuniū: ñ obſtarꝫ. qꝛ p̄ceptū d̓ ꝑfectōe ſacri malꝰ ē
vt ſup̄ patuit ¶ Cautū tñ videt̄ vt añ ablutōeꝫ reliq̇e diligēt̄
ꝑq̇rāt̄ ⁊ recolligēt̄ atꝫ ſumant̄ ¶ Si v̓o dubiū ſit vtꝝ reliq̇e
iſte reſolute ſint d̓ hoſtia ꝯſecrata l' ñ ꝯſecrata. agat̄ vt dcm̄ ē
cū hac tñ gñali itētōe ac ꝯditōe. ſi ſint ꝯſecrate. iij Quid
agēdū ſi pꝰ ſūptōeꝫ ſāguis reꝑiat̄ aliq̄ hoſtia itegra. Sol':
Si certū ſit ꝙ ſit ꝯſiderata ⁊ reꝑiat̄ añ ſūptōeꝫ ablutōis ſta
tiꝫ ſumi p̄t. l' reſ͛uari. Sic etꝫ agēdū ē. ſi ſuꝑmāſerit aliq̄ ho
ſtia d̓ eis q̇bꝰ aliȷ͂ cōicauer̄t. Si pꝰ ſūptōeꝫ ablutōis iueniat̄.
reſ͛uet̄ ꝓ viatico. l' i ſeq̄nti celebratōe ſūat̄: Si v̓o dubiuꝫ ſit
an ſit ꝯſecrata. agat̄ eod̓ mō. cū hac tñ ꝯditōe. ſi ſit ꝯſecrata
iiij: Quid agēdū: ſi q̇s pꝰ ſūptōeꝫ corꝑis xp̄i ſtatim patiat̄
vomitū. Sol'. Reuerēt̄ recolligāt̄ ſpēs pāis ſi diſcerni
poſſint. ⁊ reponāt̄ i ſacrario. l' ſumāt̄ ab aliq̄. ſi ſaltē aſſit ali-
q̇s ad ſumēdū diſpoſitꝰ abſq̄ꝫ nauſea ⁊ ea i q̇bꝰ iuēte fuerint
ſpēs: ꝯburāt̄. ⁊ cineres i ſacrario recōdāt̄. v Quid agēdū.
ſi q̇s pꝰ ſūptōeꝫ ex ifirmitate ſtatiꝫ emittat ꝑ ſeceſſū q̇d ſūp
ſit. Sol'. Recolligāt̄ ſpēs. ⁊ fiat ſicut i cāu p̄cedentꝫ dubiȷ͂
Dubiū. vi Quid agēdū. ſi hoſtia ꝯſecrata ⁊ reſ͛uata reꝑiat̄
putrefacta. l' aliūde corrupta Sol'. Reuerēt̄ tractet̄. ⁊ i ſe
q̄nti miſſe celebratōe ſūat̄ pꝰ ſūptōeꝫ ſāguis Si v̓o ſumi nō
poſſit. recōdat̄ i ſacrario vij q̇d agēd̓. ſi hoſtia ꝯſe. comeſta
fuerit a bruto aiali Sol'. Si aial illd̓ ſtati app̄hēdi poſſit.
aꝑiat̄ illd̓. ⁊ diligēt̄ ꝑq̇rat̄. ſi aliq̄ ſpēs iueniri poſſint. q̄ ſi iue
niāt̄. recolligāt̄ ⁊ recōdāt̄ i ſacrario. Corpꝰ v̓o aialis cōbura
tur. ⁊ cineres ſil'r recōdant̄.

Dubiū .j. Q̇d ⁊ q̄le d̓eat eē vinū. vt ſit aptū ad ꝯſecrād̓

Aqua vinata
ſeu aqua ſuꝑ
fuſa ſuꝑ acer-
uos vuaꝝ p⁹
Sol. Debet eſſe vi- vinū exp̄ſſuz qꝛ nō ē vinū.
nū vit; de vua Agreſto.i:ſuc
expreſſum. Et co de vua im
iō non pt hoc matura exp̄ſ-
ſacramētū cō ſo.
fici in Aceto.
Malogranataꝝ
Vino Mororum
Ceſaroꝝ.qꝛ non eſt vinum
Vitis adhuc in vua cōtento.

quia non eſt expreſſum de vua. vnde magis habet rōem comeſtibilis: q̄ potabilis.

ij Quid agēdum: ſi loco vini fuerit aq̄ vel ali⁹ liquor poſitus in eodem

Solu⁹ Si ſacerdos hoc ꝑcipiat ante conſecratiōem panis. ⁊ vinū habere non poſſit. miſſam deſerat imꝑfectaz. Si aūt vinū habere poſſit. effundat priorē liquorē ⁊ imponat vinū cū aq̄. ꝓcedatq; vlterius nihil repetēdo. Si vo ꝑcipiat poſt conſecratōem panis ⁊ an̄ ꝯſecrationē calicis. ⁊ vinū nō poſſit habere: ꝓcedat nihilominus corpus xp̄i ſumēdo abſq; ſanguine. ⁊ miſſam terminādo. ¶ Sed ſi poſſit hr̄e vinum. effundat liquorē. ⁊ pręꝑet calicem vt

ſupra.ꝓcedatq; ad ꝯſecratōem calicis Inci
piēdo ibi. Silr̄i mō.nihil repetēs de ꝓus lect;
¶ Si aūt ꝑcipiat hoc poſt ꝯſecratōem calic;
⁊ an̄ ſumptōem atq; diuiſionē hoſtie .tūc ef⸗
fundat illū liquorem in aliud vas.qui poſtea
ꝓpter reuerētiam v̄boꝝ ꝯſecratōis ſuꝑ ipm
ꝓlatoꝝ.mittat̄ in piſcinā Imponatq; vinū
aqua mixtū in calicē.q̊ facto .accedat ad con
ſecratōem ſanguinis reincipiēdo.ibi Simili
mō.⁊ deinde ꝓcedat more ꝯſueto. Ubi vero
vinū haberi non poſſet.ſumēdum eſt corpus
abſq; ſanguine.vt in caſu p̄cedēti.Et ita etiā
in ſequētibꝰ agēdū eſt:ſi vinū haberi nō poſ⸗
ſit. ¶ Sed ſi hoſtia ſit diuiſa.⁊ ꝑs miſſa in ca
licē:tunc caute extrahat illā partē. ⁊ reponat
ſuꝑ patenā.⁊ liquorez effundat in aliud vas.
quē poſtea ſumat poſt ablutōem: vl'in ſacra
rio recondat.ꝓpter reuerētiā hoſtie ꝯſecrate
impoſite in ipm.Deinde imponat vinū cum
aqua.⁊ reincipiat vbi ꝓus.ꝓcedēdo ad conſe
cratōem ſanguinis .Et q2 illa ꝑs hoſtie q̄ ex⸗
tracta eſt de calice non p̄t bn̄ tractari ꝓpter
humectatōem.ideo capiat aliā ꝑtē hoſtie nō
humectatā. ⁊ cū v̄bis ac ſignis ꝯſuetis mit⸗
tat in calicē.ꝑtē v̄o humectatā ſumat cū alia
ꝑte nō humectata.⁊ ꝓcedat vlteriꝰ more ſo⸗
lito. ¶ Si v̄o p̄dictū liquorē ꝑcipiat pꝰ ſum
ptōem corꝑis.an̄ tn̄ ſumptōem ⁊ guſtatōem

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
150 E 25

iſtius liquoris indebiti. tunc ſicut ꝓus extra-
hat partē hoſtie miſſam in calicez. ⁊ reponat
ſuper patenā. ⁊ faciat cū liquore vt ꝓus. Im-
ponatqȝ vinū cū aqua. ⁊ ꝯſecret ſanguinem
reincipiēdo vt ſupra. Et vbi facienda ſūt ſi-
gna ſup calicē cū hoſtia anteq̄ȝ dr̄. ⁊ etiam cū
dicit̄. Pax dn̄i. ⁊c. faciat ſigna illa abſqȝ ho-
ſtia ſup calicē. In ceteris ꝓcedat more ſoli-
to. tandē ſumat ꝑtē hoſtie humectataȝ ⁊ po-
ſtea ſanguinē. ⁊ miſſam ꝑficiat vt ꝯſuetū eſt
¶ Sed ſi liquorē illū ſumere inceperit. ⁊ ad-
huc in ore teneat vel partim deglutierit. dū-
mō ꝑs hoſtie in calice remāſerit. emittat di-
ſcrete ex ore in aliud vas. ⁊ extrahat ꝑtez ho-
ſtie. ⁊ agat cū liquore ⁊ ceteris vt in caſu p̄ce-
denti. ¶ Si aūt etiā ꝑtē hoſtie in os ſuſcepe-
rit non tn̄ trāſglutierit. diſcrete ⁊ caute totū
emittat ex ore in calicē. deinde extrahat ꝑtez
hoſtie vel ꝑticulas ei⁹ ſi in ꝑticulas reſoluta
fuerit. ⁊ faciat in ceteris vt ſup̄. ¶ Si vo ꝑtē
hoſtie cū liquore ſumpſerit. tūc niſi graue ſcā-
dalū timeat̄ apponēda eſt alia hoſtia ꝯſecrā-
da. ⁊ calix cū vino ⁊ aq̄ p̄ꝑandus. ⁊ reincipiē-
dū eſt a canone. ⁊ vtrūqȝ ꝯſtcrandū atqȝ ſu-
mendū. ¶ Sȝ ſi g̃ue ſcādalū timeat̄ ex appoſitōe
noue hoſtie. tūc ſolū p̄paret̄ calix cuȝ vino ⁊ aq̄. et
Incipiat̄ ab illo loco. Simili mō. ⁊ ꝯcludat̄ cum iſtis
vbis. hec quotienſcūqȝ feceritȝ. in mei memoriaȝ

facietis.ꝛ ſtatim ſanguis ſic conſecratus ſumat
¶ Nec obſtat in iſtis caſibus. ſolutio ieiunij.qꝛ p̄
ceptū de pfectiōe ſacramēti maius eſt. q̄ȝ p̄ceptū
de ieiunio.vt ſupra dictū eſt. ¶ In omnibꝰ etiaȝ
dictis caſibus cū tali cautela ꝛ diſcretōe agēdū eſt
vt quantū fieri poterit.ſcandalū euidet. Vn̄ neqȝ
hoſtia.neqȝ calix iterato eleuari debȝ.ſi pus facta
fuerit eleuatio

Dubiū.iij. Quid agēdū.ſi impoſitū ſit vinū corruptuȝ.

Solu. Quia vinū corruptū ſpeciē vini atqȝ ſubſtātiā amiſit.ſicut mutatio accidentiū demonſtrat. Ideo nō eſt ꝯſecrabile.Cū ergo percipitur eſſe corruptū aliquo modoꝝ expſſoꝝ in p̄cedēti dubio.agat vt ibidē expoſitū eſt.

iiij Quid agendum.ſi vinum non ſit impoſitū calici.neqȝ aliquis alius liquor. ſed dimiſſus ſit vacuus.

Solu. Quamcito percipitur. imponendum eſt vinum aqua mixtum.ꝛ vlterius procedendū. ¶ Si aūt vinuȝ haberi nō poſſit: ꝛ fuerit ante conſecratōem panis.tunc miſſa deſeratur imperfecta. ¶ Si vo cōſecratio panis facta ſit.ꝓcedatur in miſſa vt circa ſecundū dubium huius articuli tactum eſt.

v Quid agēdū.ſi vinū ſit diſpoſitum ad corruptōem non tn̄ corruptū vt ſi aceſcat.vl ſit pēdalū.aut fetidū.vel immundū.aut aliū conſimilem habens defectum

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
150 E 25

Sol. Si pcipiatᷣ ante ꝯſecratõem calicis: remoueatur ⁊ apponatᷣ vinũ aptum. ſi haberi poſſit Si aũt haberi nõ poſſit. vel ſi pcipiatᷣ pꝰ cõſecratõem ꝓcedatᷣ ⁊ pficiatᷣ officium

Dubiũ. vj. Vtꝝ in muſto poſſit ꝯfici hoc ſacr̃m

Solu. Poteſt confici. ſed nõ dꝫ ſi non ſit defecatuꝫ vel purificatũ. niſi neceſſitas cogat. q̃ cogẽte poſſet etiã exprimi de vua in calicẽ

vij Vtrum vino conſecrando poſſint vue integre permiſceri.

Solu. Hoc fieri nõ dꝫ qm̃ ꝓhibitũ eſt. vt hr̃ de conſe. di. ij. dicimꝰ Neqꝫ pmiſceri debet muſtũ ex vua preſſum in calicem

Dubiũ. viij. Vtꝝ ꝯfici poſſit hꝰ ſacr̃m in nectare ſiue vino ꝯdito. aut p ſpẽs aromaticas colato

Solu. Quãdiu natura ⁊ ſpẽs vini manet. pt ꝯfici: non tñ fieri dꝫ. niſi in caſu neceſſitatis

Vtrum poſſit confici in vino puro abſqꝫ cõmixtione aque

Sol. Poteſt. ſed non debet. Vnde ſi ſacerdos ante conſecratõem deꝑhendat aquã non eſſe cõmixtam. ſtatim commiſcere debet

x Que ⁊ q̃lis dꝫ eẽ aqua q̃ vino pmiſcẽda eſt

Soluº Aqua. dꝫ eſſe naturalis ſiue elemẽtarꝫ ⁊ pura

xi Quanta debeat aqua vino admiſceri

Solu. Tam modica dꝫ imponi. vt vinum in ſua natura ⁊ ſpecie poſſit pmanere. Sic em̃ a natura ſua mutaretᷣ: non poſſet confici: Vñ vna gutta aque quãtũcunqꝫ parua: dũmõ debi-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
150 E 25

to tp̄e fuerit' impoſita vt poſſit fieri, mixtio
.ſufficit.⁊ p̄cipue ſi vinū ſit debile

Dubiū.xi Vtrum ſufficiat q̄ aqua fuerit admixta vi-
no adhuc exiſtenti in dolio.

Sol. Non ſufficit. Quia em̄ cōmixtio illa ſacra-
mentalis eſt. Jdeo fieri nō dꝫ anteq̄ꝫ myſte
ria inchoent̄.vel fiat ꝑparatio ad inchoāduꝫ
⁊ ad tardius imminēte oblatiōe.' vt poſſit fie
ri tranſmutatio aque in vinum.

xiij Vtrum quis licite poſſit non conſecrare vi-
nū.facta conſecratione panis

Solu⁹. Non poteſt licite.perfecta em̄ debēt eſſe ſa-
cramēta.Chriſtus aūt hoc ſacr̄m ſub ſpecie-
bus panis ⁊ vini inſtituit.vnde vtrūq̄ꝫ offer
ri.ꝯſecrari et ſumi decet.

xiiij Quid agendū.ſi ſacerdos dep̄hendat vinuꝫ
eſſe ꝯgelatū in calice cū vult conſecrare

Solu. Sacerdos curā adhibere debet vt reſoluat̄.
vel ꝑ applicatōem prunaꝝ.aut panni calefa
cti.vel manuū calefactaꝝ aut ꝑ infuſionē vi
ni calefacti.vt recipiat rōem actualē potus.
Si tamen non reſolueret̄.nihilomin⁹ poſſet
confici.quia per congelatōeꝫ natura vini nō
eſt corrupta . Hoc tamen caueri debet quā-
tum fieri poteſt

Arti.v. Reſoluens octo dubia que circa vinū conſe
cratum ſiue ſanguinem chriſti ante ſumpti
onem occurrunt:

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
150 E 25

Dubiū .j. Quid agēdum. ſi ſacerdos poſt conſecratio-
nem recolat vel deprehēdat aquam non fu-
iſſe admixtam vino. vtrum videlicet adhuc
debeat admiſcere.

Solu°. Nullo mō dʒ aquā vino ꝯſecrato admiſcere
qꝛ ſequeret̄ corruptio ſacramenti ad min⁹ in
aliqua ꝑte. qđ caueri dʒ. ſi fieri poſſit. Sʒ ꝓ-
cedat ſine admixtione aque. Admixtio em̄
aq̄ nō eſt de neceſſitate ꝯſecratōis ſʒ ꝯſecrāt.

ij Vtꝝ ſacerdos ſꝑ teneatur ſumere ſanguinē

Solu. Quotienſcunqʒ ꝯſecrat tenet̄ ſumere. niſi ir-
remediabile impedimentū ſuperueniat. Si
tamen alius ſacerdos non celebrans cōmu-
nicando ſumat corpus xp̄i. talis nō dʒ ſume-
re ſanguinē ſed vinū non ꝯſecratū poſt ſum-
ptōem corporis.

iij Dubiū Quid agendū. ſi ſacerdos ex quacunqʒ cau-
ſa non poſſit ſumere vinum. ⁊ ita etiaʒ neqʒ
ſanguinē ſumere valeat.

Solu. Si ſacerdos ſciat vł ꝓbabiliter timeat ꝙ nō
poſſit abſqʒ nauſea ⁊ periculo vomit⁹ vł alio
inconuenienti. tātū vini ſumere quantum
ad ꝯſecratōem neceſſarium eſt: non debet ce-
lebrare: ¶ Et ſi miſſam inceperit ⁊ nonduʒ
conſecrauerit corpus inceptā deſerat. ¶ Si
aūt poſt ꝯſecratōem corpis ⁊ ante conſecra-
tōeʒ ſanguinis ſentiat vel timeat ſe nō poſſe
ſumere ſanguinē ꝓpter nauſeā ex inſpectōe

vel odore vini ꝯſecrādi vel alio hmōi accedē
te.nō dꝫ ꝯſecrare ſanguinē. Sed dꝫ ꝓcedere
ſicut in illo caſu vbi poſt ꝯſecratiōem panis
calix dephendit vacuꝰ vel liquore nō ꝯſecra
bili paratꝰ.⁊ non p̄t vinū debitū haberi ad cō
ſecrādū.ꝓut tactū eſt ſuperiꝰ articulo .iiij.in
ſolutōe ſecūdi dubij. ¶ Si vo poſt ꝯſecratō
nē ſanguinis⁊ p̄cipue circa tp̄s ſumptōis eiꝰ
hoc ſentiat vel timeat.tutiꝰ eſt ꝙ nō ſumat.
ſed reuerent̄ atqꝫ diligent̄ reſeruet vſqꝫ ad ꝓ
ximā celebratōem. In qua poſt ſanguineꝫ
tunc ꝯſecratū ⁊ ſumptū.ſumat illū reſeruatū.

iiij Quid agendum.ſi cuꝫ ſumi debet ſanguis.
ſpecies vini ſit congelata.

Solu. Fiat reſolutio aliq̄ modoꝝ tactoꝝ ſuperius
circa dubiū.xiiij.articuli.iiij. hoc tn̄ obſeruato.
ꝙ nullo mō ſupinfundit̄ vinū calefactū.ea
dē rōne quando dꝫ admiſceri aq̄ vino conſe
crato.vt circa p̄mū dubiū huiꝰ artic̄li dcm̄ ē.

Dubiū.v. Quid agendū.ſi muſca vel aranea aut aliđ
hmōi ceciderit in ſanguinem

Sol. Animal illud caute dꝫ capi. ⁊ diligent̄ laua
ri ⁊ cōburi.⁊ ablutio cū cineribus in ſacrari
um mitti. ¶ Et ſi abſqꝫ horrore⁊ periculo ſu
mi poſſit ſanguis.ſumatur more conſueto.
Si autem propter horrorem vel periculum
vel timorem vomitus ſumi non poſſit.tunc
debet effundi in aliud vas ad hoc ap

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
150 E 25

tum.ꝛ cum reliquijs reſuari. Nihil em̄ abho
minabile ſumi debet occaſione hui⁹ ſacram̄ē
ti. ¶ Et tunc ne ſacr̄m maneat imꝑfectū. dꝫ
aliud vinū aqua mixtū in calicē poni. ꝛ vlteri
us ꝓcedi eo mō quo ſuperi⁹ circa ſecūdū du
biū. articuli. iiij. expreſſum eſt. ſm ꝙ ante vl
poſt ſumptōez corꝑis hꝫ deprehendit:

vj Quid agendū. ſi ſacerdos añ ſumptōez ſan-
guinis deprehendat venenū eſſe immiſſum

Solu. Nullo mō debet ſumere: nec alteri dare ne
calix vite. vertat̄ in mortē. Sed dꝫ infundere
in aliud vas aptum. ꝛ vlteri⁹ ꝓcedere. mō in
precedenti dubio expreſſo

vij Quid agendū ſi ſanguis effundat̄ ꝑ negli-
gentiam non ex toto. ſed in parte. aliq̄d ſtilla
uerit de calice.

Solu. Quocunqꝫ ſanguis ceciderit extra calicem
ſtatim ꝛ reuerent̄ recolligat̄ diſcretiori mō q̄
fieri poterit. ꝛ in calicem refundatur
¶ Si aūt recolligi nullaten⁹ poſſit. cito lam
batur vel ſorbeat̄ aut ſugat̄ per ſacerdotem.
ne vel defluat. vel imbibat̄ rei ſuper quā ce
cidit. Nec obſtat ſi nondū ſumpſit corp⁹ xp̄i.
qꝛ neceſſitas hic cogit vt ſanguis ſumat̄ an-
te corpus. ¶ Vbi vo ſacerdos nō poſſet hoc
tā celeriter facere. vel vbi de hoc graue ſcāda
lum timeretur ſi ip̄e hoc faceret. tunc poteſt
ꝛ debet miniſtrans ad miſſam. ſi ſaltem ſit di

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
150 E 25

ſpoſitus ad minus per veram contritõem ꝛ
ꝓpoſitum confitendi.ꝛc.hoc facere.Et preci-
pue.ſi celebrans verbo vel ſigno id iubeat.
Et ſi miniſtrans non fuerit diſpoſitus.pote-
rit ꝛ debet hoc alius diſpoſitus facere.etiam
ſi ſit laicus.neceſſitate ad hoc cogente. Meli
us eſt em̃ id facere q̃ꝫ ꝙ enormis irreuerẽtia
fieret ſacramento.vtputa ꝙ canis vel aliud
animal incipiat lambere vel deſuper minge
re.aut ꝙ pedibus cõculcetur.aut alia hmõi
irreuerentia abominabilis contingat. ¶ Si
preterea ſanguis ceciderit in terrã vel ſuꝑ ta
bulam aut aliud hmõi.poſt actiõem eorũ q̃
iam dicta ſunt.radatꝰ locus queꝫ tetigit.ꝛ qd
abraſum fuerit cõburatꝰ.ꝛ cinis intra altare
vel ſacrariũ recondatꝰ. ¶ Si aũt lintheũ alta
ris vnũ vl' plura tetigerit.fiat poſt ſupradicta
trina lotio illius vel illoꝝ cũ aqua mũda cali
ce ſuppoſito.vt in illũ aqua ablutõis recipia
tur.que poſtea ſumatꝰ a celebrante vel mini-
ſtrante:Si tamen ꝓpter nauſeam ſumi nõ
poſſit.recondatꝰ iuxta altare vel mittatꝰ in pi-
ſcinã. ¶ Sic etiã agendũ eſt.ſi ſuper veſtẽ cõ
ſecratã ſanguis ceciderit.vel illam tetigerit
Si vero veſtem non conſecratã tetigerit.poſt
trinã ablutõem factã.reſcindatꝰ illa ꝑs veſtis
ꝛ in altari vel in ſacrario cũ reliquijs repona
tur.vel cõburatꝰ.ſi ſacerdoti hoc magis expe-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
150 E 25

diens videat̃.⁊ cineres recondant̃ vt ſupra.
¶ Tutum etiam eſt vt veſtis illa nõ aſſuma
tur in vſum p̄orem.ſed vel veſtis ꝯſecrãda ex
ea fiat.vel recondat̃.aut cõburatur vt ſupra
¶ Simili modo agendũ videt̃ ſi ſanguis te-
tigerit capillos vel barbã ſacerdotis. Fienda
eſt eñi ablutio vt ſupra ⁊ abraſio capilloꝝ vel
barbe.⁊ poſtea cõbuſtio vt ſupra. ¶ Si aũt
tetigerit caput vel faciẽ aut aliã partẽ corpo
ris nudã ſufficit ꝙ diligenter ⁊ diſcrete lauet̃
⁊ de ablutione fiat vt ſupra.

Dubiũ.viij. Quid agẽdũ ſi ſanguis ex toto effũdat̃ ita ꝙ
nihil penitꝰ maneat in calice qđ ſumi poſſit

Solu. Si de effuſo aliquid recolligi poſſit. vl' lam-
bi vel ſorberi aut ſugi.agendũ eſt vt in ſolu-
tione p̄cedentis dubij tactũ eſt. ¶ Si autez
nullũ iſtoꝝ fieri poſſit.ne ſacr̃m maneat im-
perfectũ.prep̄andus eſt calix de nouo cuz vi-
no ⁊ aqua.⁊ vlteriꝰ ꝓcedendũ eſt ſicut in ca-
ſu quo calix poſt ꝯſecratiõem corpis vacuus
deprehendit̃.vel inepto liquore p̄parꝰ. vt ſu-
perius.arti.iiij.circa reſolutiones ſecũdi ⁊ q̃r-
ti dubioꝝ expreſſuz eſt.

Ar.vj. Reſoluens ſex dubia que circa ſanguinem
poſt eius ſumptõem occurrunt.

i Quid agenduz ſit.ſi ſacerdos poſt ſumpti-
onem ſanguinis deprehendat aliquam gut
tam adherere in orificio calicis. vel exterius

in pede aut alia parte calicis.

Solu. Si certus ſit ꝙ illa gutta ſit cōſecrata, qꝛ vi-delicet ſcit ſe poſt preparationem calicis dili-genter abſterſiſſe tam exterius ꝙ̄ etiaꝫ inte-rius ab illo loco vbi ſtat vinum infuſuꝫ: tunc debet ſumere illam guttam ante ſumptōeꝫ. ablutionis.

Dubiū ¶ Si autem ſit dubius an ſit conſecrata ſu-mat ſub hac generali intentione ꝛ conditōe. ſi ſit conſecrata. ¶ Si vero certus ſit qꝛ non ſit conſecrata. ſumat cum ablutione. vel po-ſtea vel abſtergat. ſi exterius adhereat.

¶ Qnomodo aūt haberi poſſit ꝓbabilis cer-titudo in tali vel alijs caſibus conſimilibus. patebit ex capitulo ſequenti arti. i. circa reſo-lutōem. xiij. dubij ꝛ ſequentium.

ij Quid agendum ſi poſt ſumptionem ſang-uinis deprehendat ſacerdos aliquam guttā vel liquorem ſpeciei vini adherere caſule vel manipulo. aut alteri hmōi

Soluꝰ Si certus ſit de conſecratione iſtius gutte vel liquoris. lambat vel ſugat: ꝛ procedat vt ſuperius in ſolutione ſeptimi dubij. articuli precedentis dictum eſt

¶ Si dubitet. faciat hoc ſub conditione. vt circa precedens dubium dictum eſt. Si cer-tus autē ſit ꝙ non ſit conſecratus liquor ille

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
150 E 25

vel gutta. tunc non eſt curandũ de tali.

Dubiũ. iij Utrũ ſtatim poſt ſumptõem ſanguinis dẽat fieri ablutio digitoꝝ ſuper calicẽ. Ex quo eñ adhuc in calice remanſit aliqua ſpẽs vini. vt puta humor quidã ſiue humiditas ſub qua ſanguis continetᷣ. tales ſpẽs ſi vinũ ſupinfundatᷣ. corrũpentᷣ ⁊ ſic ibi deſinet eẽ ſangnis xpi Quid igitᷣ agẽdũ. vt ſumi poſſint abſqꝫ corruptione.

Sol. Circa hoc ſacrᷣm. de poſſibilib⁹ agendũ eſt. et ꝑ maiori reuerentia tanti ſacramẽti ꝯueniẽtius. Non eſt aũt poſſibile vt ſpẽs ſacramentales circa hui⁹ ſacramẽti celebratiõem. diu manere poſſint incorrupte. immo neceſſe ẽ. vt cito corrũpantᷣ. Cum eñ poſt ſnmptiõem in ſtomachũ deſcendũt. nõ diu ꝑſiſtere pñt incorrupte. non ſolũ ꝓpter ſubſequentẽ debite ablutõis ſumptõem. ſed ⁊ ꝓpter ꝑmixtõem humoꝝ in ſtomacho etiã ieiuno ꝑexiſtentiũ. Sic etiã in deſcenſu ad ſtomachuꝫ ſi ſint in parua aut modica quãtitate corrũpuntᷣ per admixtõem humoris ſalīualis. Et pari rõne etiã in ore. ꝑ̃ſertim cũ poſt deſcẽſum ſanguis adhuc remaneat in lingua et ore humiditas ſacramẽtalis. quã humor ſaliualis q̇ maior ẽ corrũpit. ¶ Ab extra quoqꝫ hoc idẽ qñqꝫ neceſſario ꝯtingit. Nã ſi poſt cautã etiã ſanguinis ſumptõem non fiat abſterſio vel ablutio

calicis.nihilominꝰ humiditas in calice rema
nens ꝑ exhalatōem ſiue circūſtātem aerē coꝛ
rumpet̄ ⁊ deſinet ibi ſanguis. ¶ Idē etiam
ꝯtingit circa exterioꝛē ſuperſiciē calicis in ea
ꝑte q̄ applicatū fuit inferiꝰ labiū ſacerdotꝫ.
Certū em̄ ē.ꝙ labio illo humectato humidi-
tate ſacramētali.etiā dicta ꝑs calicꝫtacta hu-
mectat̄ Sic itaqꝫ caueri non p̄t.q̄n ſpēs ille
ſacramētales coꝛrūpant̄.⁊ deſinat ibi eſſe ſa-
cramentū ¶ Abijciēda eſt igit̄ penitꝰ omnis
ſcrupuloſitas.vbi ineuitabilis occurit neceſ-
ſitas.Conueniētioꝛi tn̄ mō ⁊ decētioꝛi. vt di-
ximus.agendū eſt. ¶ Et vbi occurrit difficul
tas.ſemꝑ accipiendū eſt illd̄ qd̄ minus hꝫ de
ꝑiculo:Non aūt videt̄ nodꝰ ꝯueniēs ꝙ cuꝫ
lingua calix exteriꝰ vel interiꝰ lambatur ⁊ ita
humiditas illa ſumat̄ vel abſtergat̄ .p̄cipue
ꝓpter ſcandalū aſtantiū .Neqꝫ facilit̄ h̄ poſ-
ſet fieri quo ad humiditatē q̄ adheret fundo
calicis.Sic etiā nō videt̄ ꝯueniens modꝰ:vt
cū digito humiditas illa abſtergat̄. Opoꝛtet
em̄ digitū poſtea abluere vel ſugere. ⁊ vtro-
qꝫ mō ſpēs coꝛrūperent̄. ⁊ nō poſſent ꝑueni-
re ad ſtomachū .Cū hoc etiā poſſet occurrere
ꝑiculū.ſi videlicet humiditas ſacramentalis
ſubintraret inter vnguē ⁊ cutē digiti. vbi ne
qꝫ ablui.neqꝫ exugi faciliter poſſet.Ex h̄ etiā
poſſent aſtātes attediari ⁊ ſcandalizari pꝛopt̄

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
150 E 25

multiplicem immiſſionem digiti in calicem ⁊ alia hmõi. ¶ Conuenientius ergo hoc mo do agendum videtur. vt ſacerdos cum dili gentia ⁊ cautela ſic primo ſumat ſanguinem de calice. vt nihil amplius quod per labia ex trahi poſſit in eo remaneat. eleuando ſurſuʒ vel erigendo pedem eius ⁊ declinando cõca uum ipius verſus faciem vl' inter labia ſumẽ do ⁊ ſic tenendo. donec a fundo calicis tota humiditas que defluere poſſit: defluat ad la bium calicis: diligenter tamen cauendo ne aliquid decidat. Et inde ſumat p attractõeʒ etiam cum anhelitu. Et poſtꝗ diligenter no tauerit. ꝙ nihil amplius defluere poſſit. ab luat primo calicem. ne aliqͦd de ſanguine ad herens remaneat in eo. ⁊ poſt ſumptõem illi us ablutionis. abluat digitos ſuper calicem. vt ſic ⁊ humiditas calicꝭ ⁊ ſpecies panis ſi ali quid de illa in digitis remanſerit. totalit' ab luatur. deinde ſumat. ¶ Non ſit autem ni mis parcus in vino circa ablutionem. ſʒ tm̃ capiat. vt ⁊ os ⁊ labia que ſpeciebus ſacramẽ talibus fuerunt humectata. ſufficienter ab lui poſſint. ⁊ vt etiaʒ per labia ſic abluta. poſ ſit ablui exterior pars calicis. ſpeciebus ſacra mentalibus prius humefacta. ¶ Valde aũt cauendum eſt. ne ſacerdos ſit nimis ꝓlixus in dicto mõ agendi. vt non generet tedium

aſtantib⁹. Ne ſit etiā in mō agēdi ſingularꝫ
ꝯtra morē ꝛ ꝯſuetudinē dioceſis vl' religiōis
ſue. vt aſtātes nō ſcādalizent̄ de ſua ſingula-
ritate. vel de alijs ſacerdotib⁹ q̇ illā ſingula-
ritatē nō obſuāt. ſuſpicātes eos errare.

Dubiū .iiij. Quid agēdū ſi ſacerdos poſt ſumptionē ſa-
cramenti corporis vel ſanguinis vrgeat̄ ſpu-
to vel tuſſi aut ſcreatione

Solu. Ante ſumptōem ablutōis nullo mō expuē-
dū eſt vel extuſſiendū aut exſcreandū. ne ſic
ſpēs ſacramentales. ꝛ ꝑ ꝯñs ſacr̄m eijciat̄. ſed
ſputū vel qđ vrget ad tuſſim aut exſcreatōeꝫ
retineat̄ vel trāſglutiat̄. ¶ Si aūt ex nimia
violētia hꝫ fieri nō poſſet. expuat̄ vl' extuſſiat̄
vel exſcreet̄ in aliqđ vas aptū vl' in caliceꝫ. ſi
aliud haberi nō poſſit. vel in panniculū mū-
dū. ꝛ poſtea materia illa ſi non appareant ali
que ſpēs ſacramētales in ea. cōburat̄. ꝛ cine-
res reponant̄ in ſacrario ¶ Verūtñ ſi ſacer-
dos ante inceptionem miſſe preſentiat ſe ali
qua tali paſſione violenter moleſtari. tutius
eſt vt a celebratione abſtineat. ¶ Si vero poſt
ſumptōnem debite ablutionis q̄ ꝛ os ꝛ labia
ſint etiam ſufficienter abluta. vrgeat̄ aliquo
predictorum. q̄uis nō ſit amplius periculū.
tamen ꝓpter reuerentiā maiorē ſacramēti.
bonū eſt vt abſtineat quātū pt. quouſqꝫ ali-
um potum vel cibum ſumpſerit. Si tamen

nimis vꝛgatur: eijciat huiuſmodi ſuperflui-
tates ad aliquem locum vbi non conculce-
tur pedibus. vel habeat ſecum panniculum
in quem mittat

v Quid agendum: ſi poſt ſumptōem ſangui-
nis patiatur ſacerdos vomitū: vel ex infirmi
Dubiū tate emittat per ſeceſſum quod ſumpſit

Sufficienter patet ex dictis. Si em̄ ibi non
Solu. poſſint depꝛehendi ſpēs ſacramentales pa-
nis. ex quo ſpecies vini iam ꝑmixte ſūt alijs
humoꝛibus vt neq; poſſunt diſcerni. quia foꝛ
taſſis coꝛrupte: inuoluenda ē illa materia in
ſtuppa vel panno. ⁊ cōburenda. ⁊ cineres reſ

Quid agēdū: ſi ſacer (uandi vt ſupꝛa.
vj dos poſt ſumptōez ſanguinis depꝛehēdat ve
nenū fuiſſe aut aīal venenoſuz in calice ⁊ il-
lud ſe ſumpſiſſe. an ſcz liceat ei euomere.

Sol. Si per vomitū ſperet ſe liberari. ⁊ pꝛeſertim
ſi medicus cōſulat licet ei euomere. Hoc ta-
men caute fieri debet in aliquod vas mūdū:
⁊ ſi alique ſpecies ſacramentales ibi appare-
ant recolligantur, ⁊ in ſacrario reſeruentur: re
liqua vero materia comburatur. ⁊ cineres ſi
militer reſeruentur.

Capitulum octauum de dubiis que circa de
bitam foꝛmam conſecrationis iſtius ſacramēti oc-
curꝛunt. duos complectens articulos.

Capitulum viij.

Ar. j. Reſoluens. xvj. dubia: circa formā conſecra
tionis panis occurrentia.

j Que ſit ſufficiens ꝛ debita forma conſecra
tionis panis.

Solu. Forma eſt iſta. Hoc eſt em̄ corpus meum:

ij Utrū hec cōiunctio. Enim. ſit de ſubſtātia for
me. ꝛ de neceſſitate etiā ꝓferenda.

Dubiū
Solu. Non eſt de ſubſtātia forme. Neqꝫ de neceſſi
tate conſecratōis ſacramēti, non tñ dꝫ ſciēter
omitti. Alioqn ſacerdos grauiter peccaret

iij Utrū ſacerdos ſi omiſſis omibꝰ alijs q̄ in miſ
ſa dici ſolent. diceret ſolum predicta v̓ba ſu
per panem aptum conſecraret

Solu. Si ea diceret cū intentiōe conſecrandi. tunc
ꝯſecraret. ſed grauiter peccaret faciēs ꝯtra ri
tum ꝛ ordinatōem eccleſie. Unde in nllo ca
ſu hoc faciendum eſt.

Dubiū iiij. Utrū ſacerdos conſecraret ſi predicta v̓ba vl
aliqua eorum mutaret quantū ad idioma.
proferendo ſcꝫ in alio idiomate.

Solu. Si ꝑ hoc intēderet inducere hereſim vl erro
rē in eccliam. ꝛ formā ecclie abijcere tāq̄ inu
tilem vel inefficacē. ꝛ ſuam introducere q̄ſi
magis ſufficientē ꝛ efficatiorem. non cōſecra
ret. quia deficeret in intentione requiſita ad
conſecrandū. ¶ Si vero nullū predictoꝝ in
tenderet. ſed conſecrare ſcḋm intentōem eccle
ſie. tunc conſecraret: ſed grauiter peccaret. ri

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
150 E 25

tum ⁊ eccl'ie inſtitutõem non obuians
v Utrum ſacerdos ſi addat aliqua alia verba
ad ꝑdictam formam.conſecret.
Solu. Si ꝑ talē additõem mutet̃ ƀcatio ꝟboꝝ. vel
ſenſus orationis.ita ꝙ diſtrahant̃ a ꝓpria ſi-
gnificatõe vel ſenſu.non fit conſecratio
Dubiū Si ꝟo maneant ƀcatio ⁊ ſenſus fit conſecra
tio. Sed ſcient̃ ſic faciens grauit̃ peccat rõne
qua ſupra. Si tñ interponerent̃ multa ꝟba
imꝑtinentia per que reſolueret̃ continuitas
orationis.non fieret conſecratio
Dubiū .vj. Utrū ſacerdos ſubtrahens vel diminuēs ali-
quid de predicta forma conſecret.
Solu. Si ſubtrahat̃ aliquod quattuor ꝟborū que
ſunt de ſubſtantia forme:non fit ꝯſecratio.
¶ Si ꝟo ſubtrahat̃ vel omittat̃ aliqua ſylla
ba vel littera ex cuius ſubtractõe nõ impedit̃
ƀcatio vel ſenſus.ſicut p̄t contingere in vlti-
ma ſyllaba vel littera dictõis.tunc ꝯſecratur
¶ Diligent̃ tñ cauendū eſt ne fiat. ¶ Si aūt
formidet̃ ꝙ impedita ſit ƀcatio vl' ſenſus. tu
tius eſt vt forma a ꝑncipio repetat̃.
vij. Utrum incongrue ꝓferens verba conſecra
tionis ⁊ imperitia lingue. vel inaduertentia
vel alio hmõi conſecret.
Soluᵒ Si ex huiuſmodi incõgruitate nõ impediat̃
ƀcatio verborum:vel ſenſus forme conſecra
tionis capiatur.fit conſecratio. ¶ Scienter

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
150 E 25

tn̄ h̄ faciēs grauit̄ peccat rōne ſupius exp̄ſſa
viij Utꝝ ſacerdos faciens tranſpoſitōem vboꝝ
conſecrationis.conſecret.
Solu⁹ Sola tranſpoſitio verboꝝ non impedit con
ſecratōem.ſed tamen fieri non debet. ¶ Si
aūt cum hoc variaretur ſenſus.tunc non fie
ret conſecratio.vt ſi interrogatiue diceretur.
Dubiū Eſt hoc corpus meum ¶ Aduertendum tn̄
circa dictas variatōes. vbi dictū eſt ꝙ nō im
pediunt ꝯſecratōem.hoc verꝫ eſſe:niſi quis ꝑ
eas intenderet inducere hereſim vel errorē.
ꝓut tactū eſt in ſolutōe.iiij.dubij p̄cedentis.
ix Utrum ſacerdos faciens interuallum in ꝓ
latione verborum conſecret.
Sol' Si paruū faciat interuallū. vtputa ſi ſpuat
vel tuſſiat.vel aliud huiuſmodi faciat.nō im
peditur conſecratio. ¶ Si vero magnū fa-
ciat interuallum. vt ſi poſtq̄ dixit. Hoc eſt.
dormiat vel aliud faciat per quod continui-
tas orationis non recolat ſe dixiſſe.
Quid agendum.ſi ſacerdos nō recolat ſe di
xiſſe verba conſecrationis.vel alia que in ce-
lebratione huius ſacramenti dici debent.
Solu. Si certus ſit ſe omiſiſſe aliquid eorum que
ſunt de neceſſitate conſecrationis reincipe-
re debet a forma conſecrationis. ⁊ cetera per
ordinem reiterare.ne mutetur ordo ſacri-
ficij.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
150 E 25

¶ Si vo ꝓbabiliter ei ſe conſtet aliqđ omiſ-
ſiſſe quod non eſt de neceſſitate ſacramēti vł
conſecrationis ꝓcedat vlterius ſine repetōe.
¶ Si aūt nullū iſtoꝝ ſit: ſed ſolū non recolat
ſe dixiſſe. non debet ex hoc mente ꝑturbari.
ſed vlterius ꝓcedere. Nō em̄ qui multa dixit
ſemꝑ recolit omniū que dixerat. Et in mul-
tum aſſuetis ſepius non deliberat. Ideo mi-
nus recoluntur

xj Vtrum ſacerdos per predictam formā poſ-
ſit conſecrare panem abſentem

Solu° Non poteſt. Ex quo em̄ forma in ſe continet
ꝓnomen demonſtratiuū. requiritur p̄ſentia
materie conſecrande.

Dubiū .xij. Vtꝝ per predictā formā ſacerdos poſſit cōſe
crare panē. in quacūqȝ quantitate fuerit.

Solu. Poteſt. ſed nō dȝ in maiori q̄ntitate ꝯſecrare
q̄ȝ neceſſariū ſibi videt̄ ꝑ cōmunione fideliū.

xiij. Vtꝝ ſacerdos v̄ba ꝯſecratōis ꝓferēdo. cōſe-
cret oēm panē p̄ſentē in altari: ſiue ſit extra
pixidē vel rebuaculū hoſtiaꝝ ſiue intra

Sol. Sacerdos ꝑ illa v̄ba nullū panē etiā p̄ſentē
ꝯſecrat. niſi ſuꝑ quē fert̄ intentio eiꝰ ꝯſecran
di. ⁊ oēm talē etiā conſecrat. Vnde ⁊ omnis
alius panis quem non incendebat conſecra
re non eſt conſecratus.

xiiij. Vtꝝ ſacerdos apponens plures hoſtias ꝑ po
pulo cōmunicādo ꝯſecrādas ⁊ in ip̄a ꝓlatiōe

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
150 E 25

ꝟboꝝ nō dirigēs intētōez actualit̃ ad oēs ſed ſolū ad illā quā in manu tenet.oēs ꝯſecret.

Solu. Si habeat intentōem ꝟtualē ad ꝯſecrandū oēs.lꝫ nō habeat actualē. oēs ꝯſecrat. De hac Intētōe dictū eſt ſuperi⁹ ca.ij.arti.iij .in ſolu-tione tercij dubij. ¶ Si aūt in ꝯſecratōe illi⁹ hoſtie quā manu tenet.oēs alias intēdat ex-cludere.tunc nullam aliā conſecrat.ſed ſolū iſtam quam conſecrare intendebat.

xv. Quid ſi ſacerdos intēdat ꝯſecrare centū hoſtias ſiue pticulas.tot hn̄s communicādos.⁊ appoſite ſint plures vel pauciores ꝙ̄ cētum. vtrum facta conſecratione.omnes ſunt conſecrate.vel ſoluꝫ alique aut nulle.

Solu. Si expreſſe ⁊ diſtincte intēdat ſolū cētū ꝯſe-crare cū excluſiōe pluriū ⁊ paucoꝝ.tūc nulla conſecrat̃. ¶ Si aūt habeat intētōem ad cōſecrandū oēs illas numeratas vel in locū ꝯſecrandaꝝ poſitas licꝫ erratum ſit in numero. tamen oēs conſecrant̃. ¶ Unde cautum eſt vt ſacerdos plures hoſtias conſecratur⁹.omnes ſimul ante oculos ponat ⁊ intentōez nūꝙ̄ dirigat ad numeꝝ intendēdo tot vl̃ tot cōſecrare.ſed ad oēs ibi ſimul poſitas

Dubiū.xvj Quid ſi multe ſint hoſtie appoſite etiā ſimul.vtputa centū vel plures⁊ ſacerdos in-tendat ſolum decem conſecrare ex illis. vtrū alique:⁊ q̄ ſint cōſecrate poſt ꝓlatōez ꝟborū

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
150 E 25

consecrationis.

Sol. Si determinate ⁊ diſtincte notet ⁊ diſcernat illas decē q̄s ꝯſecrare intēdit. tunc illas ſolas ꝯſecrat. Si vo cōfuſe ⁊ indiſtincte intēdat cō ſecrare decē. illas nō notādo et diſcernendo. tunc nullam conſecrat.

Ar. ij. Reſoluens. iij. dubia que incidunt circa formam conſecratōis vini.

j Que ſit ſufficiēs ⁊ debita forma ꝯſecratiōis vini.

Solu. Forma eſt iſta. Hic eſt em̄ calix ſanguinis mei noui ⁊ eterni teſtamenti. myſteriuꝫ fidei. q̇ ꝓ vobis ⁊ ꝓ multꝭ effūdet̄ in remiſſionē pctoꝝ

Dubiū. ij. Utrum omnia verba p̄dicta ſint de ſubſtantia forme. ⁊ neceſſario ꝓferenda.

Solu. Sicut hec ꝯiūctio Em̄. nō eſt de ſubſtātia cō ſecratōis panis. Ita nō eſt de ſb̄a forme ꝯſe cratōis vini. nō dꝫ tamen ſcienter omitti.

iij Quid ſ̄cet hec dictio calix. in p̄dicta forma.

Solu. Significat liquorē vel ſanguinem in calice. Accipit em̄ figurate continens ꝓ contento

¶ Pro ſolutōe alioꝝ dubioꝝ que circa p̄dictā formā occur rere pn̄t. notāda ſunt ea q̄ circa p̄cedentē articulū de forma conſecratōis panis dicta ſunt Cōſil'ia em̄ dubia circa hanc formā conſecratōis vini occurrere poſſunt. Et pariformes habent etiam ſolutiones.

¶ Capitulū. ix. de intentōe ac rōe eorū que in miſſa dicuntur. ſex includens articulos.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
150 E 25

Arti.j. Premittēs diuiſionē toti⁹ miſſe in ptes ſu⸗
¶ Tota miſſa diuidit in qnq3 ptes (as pncipales
In Prima premittitur prepatio ad digne pficiē
dum ea que agenda ſunt
In Secūda fit oblatio eo⁊ que ſunt ↄſecranda.
In Tercia fit conſecratio eo⁊ que ſunt oblata.
In Quarta fit ſumptio eo⁊ que ſunt ↄſecrata.
In Quinta.reddit grarūactio ↄſūpto⁊ pceptōe
¶ Prima pars incipit ab Introitu miſſe. ⁊ finit
ante canticum offertorij.
Secunda pars incipit a Cantico offertorij et finit
ante prefationem.
Tercia pars incipit a Prefatione: et finitur antē
orationem dñicam.
Quarta pars incipit ab oratione dñica. ⁊ finit añ
antipho.poſt cōmunionem:
Quinta ps incipit ab Antipho.ſq vocat poſt cō⸗
munio.⁊ finit in ↄcluſione totius miſſe
Arti.ij Primā ptē ſubdiuidēs:intentōemq3 ac rōe3
ſingulo⁊ que in ea dicunt.exponens.
¶ Prima ps ſubdiuidit in duas pticulas.prepat
nempe in Prima affect⁹. qdruplr. ſc3 p De
uotōem.p Humiliatōem.p Rectā intentōe3
et p Gratie ↄſecutōem .Deuotio excitat per
Gaudis iubilum.in Introitu.
Hūiliatio declarat p Miſerie gemitū i kyrieleyſ
Recta intentio explicat per Celeſtis glorie ↄcen
tum.in Gloria in excelſis.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
150 E 25

Capitulum.ix.

Oratie ꝯſecutio poſtulat̃. ꝑ or̃ois ſuffragiuꝫ
in Collecta. ¶ In ſc̛da prepat̃ intellect⁹ du
plicit̃ ſcꝫ diſpoſitiue. ꝑ doctrinã ꝓphetaruꝫ ⁊
apoſtoloꝝ. in Prophetia vel epl̃a. ꝑ Vite ꝑ-
fectũ. in Graduali. ꝑ Spiritale gaudiũ. in Al
leluia: ꝑ Cordialem luctũ. in Tractu.
Perfecte: ꝑ Euãgelicã lectõeꝫ. in Euãgelio.
Per katholice fidei ꝓteſtatõeꝫ i Symbolo
Ar. iij. Subdiuidens ſecundã ꝑtẽ. cũ declaratõe in
tentõis atqꝫ rõnis eoꝝ que dicunt̃ in ip̃a
¶ Secũda pars in tres ꝑticulas ſubdiuidit̃: in
Prima premittit̃ offerẽtium cũ laude exul-
tatio in vbis Spiritu humilitatis. In
Secunda exprimit̃ ip̃a oblatio. in his vbis:
Suſcipe ſancta. In tercia petit̃ oblati-
onis acceptatio. oratione ſecreta.
¶ Et q͛ iſta exigũt erectiõem mentis ad deum
Ideo ſingulis p̃mittit̃ Dñs vobiſcũ. Loco
cui⁹ cũ or̃o ſecreta dicẽda ẽ. p̃dicit̃. Orate fra
Ar. iiii Terciã ꝑtẽ ſubdiuidẽs. ⁊ ex- (tres. ⁊c
plicãs intẽtõem ac rõem illoꝝ q̃ in ea dicunt̃
¶ Tercia ꝑs ſubdiuidit̃ in q̇nqꝫ ꝑticulas. In
Prima p̃mittit̃ ꝑ excitatõem populi ad de-
uotiõem. ꝑ̃patio in qua Primo: ꝯcluſio or̃o-
nis ſecrete exp̃ſſe p̃nunciat̃. ibi. Per o. ſe.
Sc̛do. a ſacerdote ppl̃s ſalutat̃. ibi: Dñs vo.
Tercio. ppl̃s ad erectõem mẽtis incitat̃. ibi.
Quarto ad gr̃as agẽ- (Surſum corda.

das exhortatᷓ.ibi.Gratias agamus.
Quinto.grarũactõis debitũ demõſtratᷓ.ibi.
Vere dignũ.¶ In ſecũda ſubiũgitᷓ deuota
xp̄i laudatio.quo ad eius Diuinitatem.dum
concinitur cum angelis. Sanctus.ſanctus
Quo ad eiꝰ hũanitatẽ.dũ ꝯcinitᷓ cũ pueris.
¶Tercia petitᷓ ꝯſecrãde mate- (Bñdictꝰ.
rie bñdictio ⁊ acceptatio.vbi Primo gñalitᷓ p̄
mittitᷓ q̇d petatᷓ:q̄ntũ ad Oblatõem q̄ dꝛ.ibi.
Quãtũ ad Offerẽtes ⁊ eos (Te igitᷓ:
ꝓ q̇bꝰ offertᷓ.q̄rũ ſalꝰ poſtulat:ibi.Pro eccle.
Quantũ ed eos quoꝝ patrociniũ imploratᷓ.
in quoꝝ etiã reuerentiã offertᷓ.ibi.Cõmu.
¶Scd̃o ſpecialitᷓ ⁊ exp̄ſſe ꝯcludit q̇d ꝑ oblatõ-
nẽ hoſtie impetrãdũ poſtuletᷓ.ibi. Hanc igitᷓ.
In Quarta ꝑagitᷓ ꝯſecratio. vbi Primo effectꝰ
conſecrationis poſtulatᷓ.ibi. Quam obla.
Secũdo:ip̄a conſecratio ꝯſumatur quantũ
ad corpus xp̄i.ibi.Qui pridie.
Et quantũ ad ſanguinẽ xp̄i.ibi.Siꝉi modo.
Tercio.rei ꝯſecrate ꝯmemoratio explicatᷓ.ibi
In Quinta exp̄mitᷓ ꝟtutꝫ (Vñ ⁊ memo.
ꝯſecrati ſacramẽti poſtulatio. vbi Primo p̄-
mittitᷓ q̇d petatᷓ quo ad grām vbi petitur.
Primo acceptari ſacrm̄.ibi. Supra que.
Secũdo dari gratie donũ.ibi. Supplic.
Premittitᷓ q̇d petatᷓ q̄ ad gl̃iaꝫ.ꝓ mortuis.ibi.Me
mẽto etꝫ.Quo ad gl̃iaꝫ ꝓ viuis.ibi. Nobis q̄ꝫ.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
150 E 25

Secūdo petitio finit̄.⁊ inducit̄ mediator p quem petita obtinere ſperāt̄.cū ꝯcludit̄.p xp̄m dn̄z nr̄z. ⁊c Tercio totꝰ canon ꝯcludit̄ ⁊ oia circa ꝯfectōez huiꝰ ſacramēti pacta in xp̄m patrꝫ filiū reducunt̄. Et pⁱmo ea q̄ ſunt ex p̄te ſacramēti.ibi. Per quem. Secūda.ea que ſunt ex parte perſonaꝝ in ſacramēto operantiū.ibi. Per ip̄m.

Ar.v Subdiuidēs quartā p̄tē cū expoſitōne intentōis et rationis ſinguloꝝ que in ip̄a dicunt̄.

Quarta p̄s ſubdiuidit̄ in duas p̄ticulas.

In p̄ma p̄ponit̄ ad ſumptōem ſacri p̄paratio ¶ Cōmunis q̄ fit per Orationem cōmunē ſcꝫ dn̄icam. vbi p̄mittit̄ Exhortatio:ibi. Oremus. Et p̄ſumptōis excuſatio. ibi. Precep. Et ponit̄ Celeſtis panis poſtulatio.ibi. Panē nr̄m q̄tidianū.⁊c. Fit etꝫ p Depcatōez ſacerdotꝫ p̄uatam.ibi. Libera. Et pacis concupiſcentiā.que a (nos que ſacerdote populo optatur:ibi. Pax dn̄i. Et a populo poſtulat̄.ibi. Agnus dei.

In miſſis tn̄ defunctoꝝ vbi ſacrificiū nō p pace p̄ſenti ſꝫ futura reqe offert̄.pax non poſtulatur Specialis.q̄ fit p p̄uatā or̄oem ſacerdotꝫ.vt cuꝫ dt. Dn̄e Jeſu xp̄i fili dei viui.⁊c.,vl̄ aliquā aliam addit Nā diuerſi diuerſas vel p ſua deuotione. vel p locorum ꝯſuetudine addunt

In ſecūda ſubiūgit̄ ſacri ſumptio a ſacerdote.qui poſt p̄uatā or̄oem ſacr̄m ſumit.ad qd̄ dꝫ eſſe diſpoſitus mō ſuperiꝰ ca.vj.arti.j;expoſito. Et ab illis q̄bꝰ

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
150 E 25

per ſacerdotem diſpenſatur.
¶ Cōmuniter etiā conſueuerūt celebrātes poſt ſacramentoꝝ perceptiōem quaſdam ꝓuatas orationes dicere pro gratiarūactione.
Ut quidā dicūt. Corp⁹ dn̄i nr̄i ih̄u xp̄i. ꝛc. Quod ore ſumpſim⁹. ꝛc. Quaſdā alias ſpeciales orōnes. ꝓut eos deuotio vel cōſuetudo ꝓuocat qđ diſcretioni vniuſcuiuſqȝ relinquit. Uerūtn̄ meli⁹ videt̄ vt nihil vocalit̄ proferat̄ ꝑter ea q̄ in libro' miſſali ꝯtinent̄. ſm̄ ꝙ dictū eſt ſuperi⁹ ca. vi. arti. ij. in reſolutōe ſecūdi dubij. ne ꝑ hmōi v̄ba ꝑmiſceantur diſcontinuentur ꝛ interrumpant̄ ea que ex inſtitutione vel conſuetudine eccleſie dicenda ꝛ ꝓferenda ſunt. Sed (vt ibidem tactum eſt) ſi quis habeat affectū ad aliqua alia dicendi. dicat in corde per cogitationem ꝛ deuotam meditationem. Si enī ꝛ talis permixtio. interruptio. ꝛ diſcōtinuatio vitabitur, et affectus deſiderio ſuo non fruſtrabitur.

Arti. vj Quintam partem ſubdiuidens. intentionemqȝ ac rationem illorum que in ea dicuntur explanans

¶ Quinta ꝑs ſubdiuidit̄ in treſꝑticulas

In Prima fit accepti beneficij ꝯmemoratio: per Antiphonam poſt cōmunionem. que cum quadam leticia canitur.

In Secūda reddit̄ ꝓ ꝑcepto bn̄ficio gr̄arūactiō ꝑ Orōem ſacerdotꝫ que cōplenda dr̄.

Capitnlum.x.

In Tercia ↄcludit᷑ toti⁹ miſſe ↄſumatio.
Per h̔ v̓ba Ite miſſa eſt. Ubi chorus vł mi
niſter gr̄as agens. R̄n̄det. Deo gratias
Uel ꝑ hec v̓ba Bn̄dicam⁹ dn̄o. Ubi chor⁹ vł
miniſter rn̄det Deo gr̄as. Uel ꝑ h̔ v̓ba Reqe
ſcat in pace. Defūctꝫ requiē optās. rn̄. Amen

¶ Caplm̄.x. de rōne et ſignificatiōe eoꝝ̄ que in miſſa et circa eā agunt᷑ cū breui epilogo et cōcluſione totius operis duodecim articulos cōprehēdēs

Arti.j. Enumerās ea q̄ in miſſa ⁊ circa ip̄am agunt᷑.

	j	Lotio.
	ij	Thurificatio.
	iij	Altaris oſculatio
	iiij	Sacerdotꝫ v̓ſio ⁊ ppl̓i ꝑ eū ſaluta°
In miſſa p̄cipue	v	Geſtus variatio
ſolenni atqꝫ circa	vj	Multiplices ꝑ cruces ſignatio.
eā. decē gn̄alia ꝑn	vij	Hoſtie fractio.
cipaliter occurrūt	viij	Partis hoſtie in calicem miſſio.
peragenda.	ix	Oſculi pacis traditio.
	x	Uini non ↄſecrati ſumptio.

Ar.ij. Exponēs rōem atqꝫ ſ̄catōez ꝑmi ꝑncipalis. qd̓ circa miſſam ⁊ in ip̄a occurrit ꝑagendum

j Trattandū reuerent ip̄m ſacr̄m. p̄cioſa em̄ tractare nō ↄſueuerunt hōies. niſi manib⁹ ꝑus lotꝫ. Un̄ indecens eſſet: ꝙ ad tā p̄cioſum ⁊ taꝫ nobile ſacramentum.

Lotio Manuū an̄ miſſam. fit

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
150 E 25

ad tractandū q̇s accideret manib⁹ q̄ de facili inquinant̄ illotis.
ij Incitandū celebrantē ad deuotionē ꝛ internā purificatōez. quaz intendere debet.
iij Inſinuandū ꝙ oblatur⁹ hoſtiam lachꝛymis cōpunctiōis lauare debet pus conſcientiam
iiij Significādū illā interiorā mūdificatōem. Uñ ſacer Dyoniſi⁹ ḋt. ꝙ extremitatū ablutio. ſ͞cat ablutōem etiā minimis peccatis. Hoc namq̨ etiaz repꝛeſentabat ablutio ſacerdotum in veteri teſtamento.

Añ oblatōem vel ↄſecratōem fit ad ampliorē reuerentiā ſacrꝫ exhibēdā cū iā offerri. ꝛ ↄſecrari dn̄t: Et ad deuotōem ꝛ puritatē incitādaz. Et ad Emundatōem a peccatis ſignificādū.

Lotio Digitoꝝ in miſſa. fit poſt ſacr̄i ſumptiōem
ꝓpt̄ Sacramēti reuerētiā. ne p⁹ tāti ſacr̄i cōtactū. digitꝫ n̄ ablutꝫ ſtatiz alia n̄ ſacrata tāgāt
Pꝛopt̄ ꝑiculi cautelā vt ſi aliq̇d de ſpēb⁹ ſacramētalib⁹ remāſerit adherēs digitꝫ ꝑ ablutiōez (tollatur.
Pꝛopt̄ mūdicie retinētiā
Significat eñ hec ablutio. vt ſacerdos q̇ ꝓ ſacramēti ꝑceptōem ꝑſumit̄ eſſe mundatus poſt celebꝛatōem mnndiciā retineat. ꝛ a recidiua inquinatione ſibi caueat.

Rōem ac ſ͞catiōem ſecūdi ꝑncipalis qḋ circa

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
150 E 25

missam ⁊ in ea agitur: declarans
¶ Thurificatio añ missam: ⁊ in ea fit ꝓpter
i ſacrī reuerētiā: vt ſcȝ ꝑ thurꝫ bonū odorē ex
pellat ſi q̄d mali odorꝫ ibi fuerit q̄d horrorem
ꝓuocare poſſet.
ij Propt̄ Diabolice malignitatꝫ repulſaȝ. ne vi-
delȝ ille malign⁹ aliq̄d ꝯtra ſacrificiū velꝫ ce-
lebrantē machinari vel facere poſſit. Hmōi
cū fumo omne gen⁹ demonioꝝ extrudit.
iij Propt̄ Deuotōem ⁊ orōem celebrantꝫ ac aſ-
ſistentiū excandā. que ꝑ ip̄os ad deū dirigit
iiij Propter Effectum gratie rep̄ſentandū. quis
ſicut bono odore chriſtus repletus fuit
Ar. iij. Explicans rōem ⁊ ſcatōem tercij ꝑncipalis
quod circa miſſam ⁊ in ip̄a agitur.
i Altaris oſculatio añ miſſaȝ ⁊ in ip̄a fit ad ſa
cramēti ꝯſecrādi. tractādi ⁊ ſumēdi reuerētiā
ij Ad celebrantꝫ amorē erga xp̄m excitādum.
iij Ad Dilectōem inter xp̄m ſponſum ⁊ eccl'iaȝ
in ſponſam repreſentādam.
iiij Ad Deteſtabilē iude ꝓditorꝫ oſculatiōeȝ ſi-
gnificādā. p̄ſertim quo ad illā oſculatōeȝ que
fit poſt ſacramenti eleuatōem. cuȝ dr̄. Ex hac
altaris participatione: ⁊c.
Ar. iiij. Quarti ꝑncipalis q̄d in miſſa agit̄. rōem ſi-
gnificatōemq̄ȝ exponens.
Sacerdos ad pp̄l'm Verſio q̄ntuplex. q̄ntu-
plicem manifeſtatōem xp̄i in die reſurrectio

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
150 E 25

nis ſue factam.repreſentat.
¶ Salutatio que fit Septẽvicibꝰ(q̃nquies videlꝫ cũ ſe ꝟtit ad populũ:⁊ bis cũ ſe nõꝟtit vt cũ d̃t in p̃fatione.Dñs vobiſcum.Et poſt hoſtie fractõeꝫ.Pax dñi ſit ſp vobiſcũ) ſepti formem ſpũſſancti gr̃am ƀcat

Arti.v. Explanans rõem ac ƀcatõem quinti ꝑncipa lis quod in miſſa agitur

¶ Geſtus ꝑncipalis variatio eſt ſextuplex.

j Brachioꝝ extentio. que ſignat Extentiõem brachiorum chriſti in cruce.

ij Eleuatio.q̃ ſignat Directõem or̃ois ad deũ.

iij Cõiũctio manuũ.q̃ ſignat Cõiunctõem cor dis cũ ore.orꝫ cũ ope.fidei cũ opibꝰ charitatꝫ.

iiij Cancellatio manuũ. q̃ ſignat crucifixioneꝫ ſiue affectõem chriſti in cruce

v Digitoꝝ ſcꝫ pollicis cũ indice copulatio. q̃ fit Propter ſacramẽti reuerẽtiã ⁊ periculi cau telã.ne ſi aliq̃ ꝑticula digitꝫ adheſcrit.diſꝑdat Ad ſignificandã copulatõem capitis cũ mẽ bris.id eſt chriſti cum eccleſia.

vj ¶ Corporꝫ inclinatio. q̃ fit ad Rep̃ſentãdũ humilitatem ⁊ obedientiam chriſti ex quibꝰ paſſionem ſuſcepit que fit ad Incitandum celebrantem ⁊ aſtantes ad humilitateꝫ ⁊ de uotionem.

Ar.vii. Rationem ⁊ ſignificationem declarans ſe xti prin cipalis quod in miſſa agitur.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
150 E 25

Capitulum.x.

¶ Multiplex ſignatio ꝑ cruces: fit ad repre-
ſentādū modū ⁊ ordinē dn̄ice paſſiōis. ¶ Et
q2 illa paſſio q̇buſ dā ḡdib⁹ fuit ꝑacta. Quo-
dā em̄ paſſiōis ꝑtes crucifixionē p̄ceſſerunt ⁊
q̄dā in cruce ꝯſumate ſunt. Ideo etiā q̄dam
cruces fiūt ad rep̄ſentādū ea q̄ paſſus eſt dn̄s
ante crucifixionē. vt ille q̄ fiūt an̄ ꝯſecratōez:
Quedā v̄o fiūt ad rep̄ſentāduz ea q̄ in cruce
vel poſt crucē facta ſnnt: ſicut ille que fiunt
poſt conſecratōem.
Perficitur aūt iſta ſignificatio ꝑ decem vices.
i Cruce Triplici ſub illis verbis. Hec dona.
Hec munera: Hec ſancta ſa. Ad rep̄ſentan-
dū Traditōez xp̄i factā a d̄o pr̄e. iuda. iudeis
ij Cruce Triplici ſub illis v̄bis Bn̄dictā Aſcri
ptā Ratā. ad preſentandum.
Venditōez ꝑfectā a ſacerdotib⁹. ſcribis pha-
riſeis. vl' v̄editōis p̄ciū ſcz triginta denarioꝝ.
Vbi additur duplex crux ſub illis verbis Corpus
Ad rep̄ſentandū Iudam venditorem
Sanguis Ad rep̄ſentādū Chriſtū venditū.
iij Cruce vnica in ꝯſecratōe Corpis ſub ilio v̄-
iiij bo Bn̄dixit. ⁊ Sanguinis etz ſub illo verbo
Ad rep̄ſentādū Preſignifica Bn̄dixit
tōem paſſiōis xp̄i factā in cena ꝑ hui⁹ ſacra-
mēti inſtitutōem ſꝰ ſpecie panis et ſꝰ ſpecie
vini. Vel paſſionē xp̄i in corꝑe ⁊ in anima
v Cruce quintuplici ſub illis verbis Hoſtiā pu

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
150 E 25

rā.Hoſtiā ſanctā.Hoſtiā immaculatā Pa-
nē ſanctū.v.et.Calicē ſa.ppe
Ad repſentādum q̄nqz plagas ſiue vulnera
quinqz pncipalia corporis xpi
vj Triplici ſb illis verbis Corpus.z ſanguinis
ſump.Cum benedictione
Ad repſentādū Corpis xpi extentōez. San-
guinis effuſionē Paſſionis fructum.
vij Triplici ſub illis verbis.Sanctificas.Diui-
Ad repſentādū triplicē (ficas.Bn̄dic3.
xpi orōem in cruce.ſcz p Perſecutorib9:pro
Liberatōe amorte.z p Adeptione glie.
viij Cruce Triplici ſb iſtz vbis.Per ipm.Et cum
ipo.Et in ipo.
Ad repſentandū tres horas quib9 xps pepen
dit in cruce:qz ab hora ſexta vſqz ad nonam.
ix Duplici ſb illis vbis.Deo pr̄i om̄ipotenti In
vnitate ſpūſſancti.Ad repſentādū ſepatōem
Triplici ſb illis vbis. Pax (aie a corpe
dn̄i.ſit ſemp vobiſcum.Ad repſentanduz xpi
reſurrectōem tercia die factam
Exponēs rōez ac ſcatiōez ſeptimi pncipalis.
Ar.viij Hoſtie fractio fit ad obſuandū formā quaz
xps circa ꝯfectōem huius ſacramenti tenu-
it.Ipe em̄ panem fregit.
Ad repſentādū Paſſionē xpi:in qua corpus
eius vulnerationib9 fractū ſiue diuiſum fuit
Ad diſtinctiōem corporis chriſti myſtici ſm

diuerſos ſtatus eius.

Ar.ix. Rōem ⁊ ſ̄catōem octaui ꝑncipal̄ declarans.

¶ Circa miſſionē ꝑtis hoſtie in calicē aduertendū: ꝙ hoſtia frangit̄ ꝑmo in duas medietates. ad deſi gnandū duplicē ſtatū ꝑ̄deſtinatoꝝ. ſcȝ eoꝝ qui ſūt in eterna gloria. ⁊ in temporali miſeria

Iſta nāqȝ medietas q̄ ⁊ manu dextra ſup̱ patenā indiuiſa collocat̄. ſ̄cat ꝑ̄deſtinatos q̇ iā adepti ſūt beatitudinē. que per dextram intelligitur

Alia ꝟo medietas q̄ in ſiniſtra retinet̄ diuidit̄ in duas ꝑtes q̄ꝝ vna medietati ſup̱ patenā ꝯiungit̄. ⁊ ſ̄cat illos duos q̇ ſunt in purgatorio. q̇ quidez lȝ beatitudine nondū habeāt: ſunt tñ certi de ea.

Quaꝝ altera q̄ poſt hāc diuiſionē in dextra tene tur mittit̄ in calicē. ⁊ ſignat ꝑ̄deſtinatos adhuc in h̊ ſeclo viuētes. q̇ q̄uis de beatitudine habēda cer ti nō ſint. illā tñ ꝟtute paſſiōis ⁊ ſanguis xp̄i ꝯſe q̄nt̄. lȝ ꝑ multas tribulatōes. q̄ ꝑ calicē ſ̄cant̄.

Ar.x. Aſſignās rōem ⁊ ſ̄catōem noni ꝑncipalis

Poſtq̄ȝ ſacerdos dixit. Agnꝰ dei. ⁊c. oſculat̄ libꝝ vl̄ altare vel aliḋ ſ̄m ꝯſuetudinē loci. Et deinde mi niſtꝝ vel imaginē vel tabulā ꝑ eundē ſibi porrectā q̄ vlteriꝰ exhibet̄ aſtātibꝰ oſculāda. ¶ Primo iḋo. vt celebrās nō ſolū cū deo pacē. ſȝ ⁊ cum ꝓximo ſe hr̄e ꝓteſtet̄. ¶ Scḋo iō. vt alij oſculātes ꝯfiteant̄ ſe eſſe ꝯiunctos in vnitate fidei. p̱ xp̄m in ara cru cis immolatum

Ar.xi. Rōem ac ſ̄catōem decimi ꝑncipalis exponens.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
150 E 25

Capitulū.x.

Poſt cōmunionē ⁊ calicē ac digitoꝝ cū vino ablu
tōem.ſumit illō vinū Primo iō:vt reliq̄ ſpecieꝝ
ſacramētaliū ſi q̄ in ore remāſerint cū illo trāſglu
tiant.Scdo.vt p̄ h̄ dcet ꝙ ſacerdos deinceps ma
nere debeat mundꝰ.⁊ ſeruare ſaporē ac odorē vi
ni.Cōpunctōis ⁊ triſticie:in Corde.Gratiarūacti
onis ⁊ leticie.in Ore
Recte ꝯuerſatōis ⁊ iuſticie.in Vita ⁊ opere

Ar.xij. Superius determinata breuiter epilogans.et h̄ (opus ꝯcludēs

Ea q̄ circa officiū miſſe quo ad miniſtrū celebrādi locū.tp̄s.ac cetera in ſūmario huiꝰ opis annotata.dubitatōem ingerere pn̄t ſb cōpēdio ſufficient̄ reſoluta putamꝰ Nā ſi aliqua alia occurrāt:ex his q̄ diffinita ſunt diligent̄ ꝯſideratē.de facili ſolui pn̄t. Sollicite p̄terea curet ille p̄ cuiꝰ negligentiā defectꝰ aut error aliq̄s cōmiſſus fuerit.vt debitā ſup illo pn̄iam agat. Et q̄r iuxta ſacroꝝ canonū ꝯſtitutiones q̄dā defectꝰ ſpecialē exigūt ſatiſfactōez.tutū eſt vt in caſibꝰ difficilibꝰ p̄latꝰ ſupior ꝯſulat̄.cui tales ſunt reſeruādi. Nō liceat deniq̄ʒ lectorē.doctores diuerſos circa q̄dā in ſupioribꝰ determinata nō vniformit̄ ſed ſepiꝰ ꝯtrarie ſentire.vn̄ fieri nō potuit vt ſinguloꝝ ſentētias imitaremur.Sʒ h̄ nobis ſuffeciſſe videt̄.vt om̄i affectū ad opinātes ſecluſo.id qđ nobis veriꝰ aut magē ꝯgruū vel tutius viſum eſt diffiniuerimꝰ.ad gl'iam Ih̄u xp̄i:q̄ cū pr̄e ⁊ ſpūſancto viuit ⁊ regnat in ſecula ſeculoꝝ.Amen.

Impreſſum Delf. Anno
dn̄i.M.cccc.xcvij.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
150 E 25

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
150 E 25

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
150 E 25

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
150 E 25

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
150 E 25